

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Majandusarvestuse instituut

Finantsarvestuse õppetool

Olga Pliškina

**RAAMATUPIDAMISE TOIMKONNA JUHENDITES TOODUD
MÕISTETE NING NENDE TÕLGETE VENE JA INGLISE
KEELDE VÕRDLEV ANALÜÜS**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: lektor Monika Nikitina-Kalamäe

Tallinn 2015

Olen koostanud töö iseseisvalt.

Töö koostamisel kasutatud kõikidele teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele on viidatud.

Olga Pliškina

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 123861

Üliõpilase e-posti aadress: plishkina.olga@gmail.com

Juhendaja lektor Monika Nikitina-Kalamäe arvamus:

Töö vastab bakalaureusetööle esitatud nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(ametikoht, nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

ABSTRAKT	3
SISSEJUHATUS	4
1.EESTI RAAMATUPIDAMISE ARENG 1990-NDATE AASTATE ALGUSEST TÄNAPÄEVANI	6
1.1. Sissejuhatav etapp	6
1.2. Süsteemi loomise etapp	7
1.3. Süsteemi arendamise etapp.....	9
2. TÕLKIMISEGA SEOTUD PROBLEEMID	12
2.1. Tõlkimise üldised probleemid	12
2.2. Eesti Vabariigile omased probleemid ning <i>IFRS</i> -i tõlkimisest	13
3. RAAMATUPIDAMISE TOIMKONNA JUHENDITES TOODUD MÕISTETE JA NENDE TÕLKE VÕRDLEV ANALÜÜS.....	16
3.1. Bilansimõisted	17
3.2. Kasumiaruande mõisted	29
3.3. Teisi juhendites kasutatud mõisteid.....	32
KOKKUVÕTE	38
VIIDATUD ALLIKAD	41
SUMMARY	45
LISAD	47
Lisa 1. <i>IFRS for SME</i> -s esitatud bilansimõisted.....	47
Lisa 2. <i>IFRS for SME</i> -s esitatud kasumiaruande ja teised mõisted	48
Lisa 3. Termin „soetusmaksumus“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles	49
Lisa 4. Termin „õiglane väärtus“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles.....	50

ABSTRAKT

Käesoleva bakalaureusetöö pealkiri on: Raamatupidamise Toimkonna Juhendites toodud mõistete ning nende tõlgete vene ja inglise keelde võrdlev analüüs.

Tõlkimine on väga tõsine teaduslik ettevõtmine. Mõnikord tekkivad tõlkimisel ebatäpsused ja vead, mis võivad muuta teksti sisu ja mõjutada selle mõistmist.

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on analüüsida Raamatupidamise Toimkonna juhendites (RTJ) toodud mõisteid eesti, inglise ja vene keeles selgitamiseks välja, kas toodud mõistetes esineb ebatäpsusi ja vastuolusid. Juhul kui ebatäpsused ja vastuolud esinevad, siis teha ettepanekud, kuidas need võiks kõrvaldada. Lisaks sellele, võrdleb autor RTJ-ides toodud mõisted rahvusvahelistes arvestusstandardites väikeste ja keskmise suurusega ettevõtetele (*IFRS for SME*) esitatud mõistetega, selgitamiseks välja, kas RTJ-ides toodud mõisted vastavad *IFRS for SME*-s toodule.

Töö tulemusel selgus, et RTJ-ide eesti-, inglise-, ja venekeelses versioonis esitatud mõistete tõlgetes esineb mõningaid erinevusi. Enamasti on need ebaolulised ebatäpsused, kuid teatud juhtudel ka tõsisemad vastuolud, mis tuleks kõrvaldada, võttes kasutusele täpsemad tõlkevariandid. Üsna probleemseteks mõisteteks autori arvates osutasid järgmised: käibevara, immateriaalne vara, kohustus, omakapital, soetusmaksumus, amortisatsioon ja kasulik eluiga.

Võtmesõnad: arvestusalane terminoloogia, Raamatupidamise Toimkonna Juhendid, tõlkimine, võrdlev analüüs, rahvusvahelised finantsaruandlusstandardid väikeste ja keskmise suurusega ettevõtetele

SISSEJUHATUS

Igas tegevusvaldkonnas on oma erialane keel, mis on äärmiselt oluline. Erialane terminoloogia ja mõisteparatuur on iga tegevusvaldkonna põhialus, kuna sellele rajanevad nii teooria kui ka normatiivaktid ning millest tuleb lähtuda ka praktikas. Just sel põhjusel on põhimõistete korrektne määratlemine möödapääsematult vajalik.

Kuna Eesti Vabariik on multikultuurne riik ja on Euroopa Liidu liikmesriigiks, kellel on tihedad majandusalased sidemed nii teiste liikmesriikide kui ka kolmandate riikidega, on tal vajadus oma normatiivakte tõlkida teistesse keeltesse (peamiselt inglise keelde). Tõlkimisega on alati olnud nii, et vahepeal tekkivad mingisugused probleemid, alates väiksematest ebatäpsustest, mis ei mõjuta mõistmist oluliselt, ja lõpetades tõsisemate tõlkimise vigadega, mis muudavad teksti tähendust pöördeliselt.

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on võrrelda ja analüüsida Raamatupidamise Toimkonna Juhendite (RTJ) eesti-, vene- ja inglisekeelses versioonis esitatud põhimõisteid ja muid enim kasutatavaid mõisteid selgitamaks välja, kas nende mõistete tõlgetes esineb ebatäpsusi ja vastuolusid; ning juhul kui ebatäpsused ja vastuolud ikkagi esinevad, siis teha ettepanekud, kuidas need võiks kõrvaldada. Lisaks sellele, kuna RTJ-ide põhimõistestik tugineb rahvusvahelisele standardile väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele (*IFRS for SME*) võrdleb autor RTJ-ides esitatud mõisted *IFRS for SME*-s tooduga selgitamaks välja, kas RTJ-ide mõisted vastavad algallikale või mitte.

Autor on arvamusel, et see teema on aktuaalne, kuna 2013. aastal jõustunud juhendid on Raamatupidamise Toimkonna ajaloos esimesed juhendid, mis ilmusid ametlikult kolmes keeles, sealhulgas ka vene keeles. Peale selle, autori teades ei ole seda teemat kunagi varem uuritud. Kuna autori emakeeleks on vene keel, aga ta valdab ka eesti ja inglise keelt, leiab autor, et ta võiks selle teema uurimisega hakkama saada.

Käesolev bakalaureusetöö koosneb kolmest peatükist. Esimeses peatükis antakse lühike ülevaade Eesti majandusarvestuse süsteemi arengust, Eesti õigusaktide ja normdokumentide loomisest, Raamatupidamise Toimkonna tegevusest, selle ülesannetest ja eesmärkidest ning tutvustatakse lühidalt juhendite olemust. Teises peatükis käsitletakse võimalikke probleeme, mis võivad tekkida tõlkimisel ning nende põhjuseid aga ka seda, kuidas võiks neid probleeme ennetada. Eraldi toob autor välja Eesti Vabariigile iseloomulikud probleemid ning tutvustab rahvusvaheliste standardite tõlkimisel laialt levinud probleeme. Kolmandas peatükis on esitatud RTJ-ides toodud põhimõistete ja teiste enim kasutatavate mõistete võrdlev analüüs, autoripoolne hinnang mõistete tõlkele ja ettepanekud tõlke ebatäpsuste ja vastuolude kõrvaldamiseks.

1. EESTI RAAMATUPIDAMISE ARENG 1990-NDATE AASTATE ALGUSEST TÄNAPÄEVANI

Selleks, et jagada Eesti majandusarvestuse süsteemi arenguprotsessi teatud perioodideks, on vaja pöörata tähelepanu sündmustele, mis avaldasid olulist mõju majandusarvestuse süsteemi arenemisele. Toomas Haldma toob välja oma artiklis kolm erinevat Eesti majandusarvestuse arenguetappi (2004, 37 – 42):

- sissejuhatav etapp (1990 - 1994);
- süsteemi loomise etapp (1995 - 2002);
- süsteemi arendamise etapp (2003 – tänapäevani).

Järgnevates alajaotistes käsitleb autor majandusarvestuse arenguetappe põhjalikumalt ning toob välja olulisemaid igas etapis toimunud sündmusi.

1.1. Sissejuhatav etapp

Eesti suundus turumajanduse poole juba siis, kui ta oli veel Nõukogude Liidu koosseisus (Haldma, 2004). Eesti jaoks üleminek käsumajanduselt turumajandusele oli eeltingimuseks Ida-Euroopa majandustega integreerimiseks (Bailey et al, 1995). Tuleb märkida, et Eestis see toimus märksa varem, kui teistes liiduvabariikides. 1990. aasta juulis, rohkem kui üks aasta enne taasiseseisvumise väljakuulutamist, võttis Eesti Vabariigi valitsus vastu raamatupidamise põhimääruse (edaspidi määrus). Viimane jõustus 1. jaanuaril 1991. aastal ning see sündmus sai esimeseks sammuks turumajanduse tingimuste kehtestamise poole (Haldma, 2004). Põhimääruse vastuvõtmine ja jõustumine oli Eesti Vabariigi jaoks äärmiselt oluline, kuna see pani alguse Eesti majandusarvestuse süsteemi uuendamisele, selle välisriikide ja äripartnerite jaoks arusaadavamaks tegemisele. Põhimääruse autoriteks olid tollased professorid Erik Linnaks ja

Kaido Kallas. Põhimääruse vastuvõtmisega kaotasid oma kehtivuse raamatupidamist reguleerivate aktide sätteid, mis olid määrusega vastuolus, ja seega oli loodud baas rahvusvahelistel standarditel põhineva majandusarvestuse süsteemi loomiseks (Järve, 2006).

Põhimäärusega kehtestati miinimumnõuded, mis puudutasid majandusarvestuse süsteemi korraldamist, selle struktuuri ja sisu kõikide juriidiliste isikute jaoks. Võrreldes tänapäeval kehtivate normidega, oli tol ajal vastuvõetud määrus mahu ja sisu poolest üsna tagasihoidlik. Kuid vaatamata sellele, et määrus koosnes vaid kümnest leheküljest, tõi see esile üsna radikaalseid muudatusi Eesti majandusarvestuse süsteemis. Nende muudatuste hulka kuulub näiteks depretsatsioonimäärade ja varude hindamise meetodite kehtestamine, raamatupidamisarvestuse korraldamine kindla arvestuspoliitika (sise-eeskirja) järgi, üleminek kassapõhisest arvestusest tekkepõhisele, finantsarvestuse printsiipide kehtestamine (realiserimise printsiip, soetusmaksumuse printsiip, tulude ja kulude õige vastandamise printsiip jne.) Tänu sellele võib pidada määrust Eesti majandusarvestuse süsteemi tulevase arengu ELi raamistiku ja rahvusvaheliste standarditega sidumise aluseks. Seega eespool mainitud sündmused aitasid kaasa turumajandusele üleminekuks tingimuste loomisele ja panid alguse järgmisele arenguetapile (Haldma, 2004).

1990. aastal Vabariigi Valitsuse korraldusega loodi Raamatupidamise Toimkond (edaspidi RT), mis 1991. aastal võttis enda peale vastutuse majandusarvestuse arengu eest Eestis (Alver et al, 2014). Vastavalt määrusele on RT-st saanud majandusarvestust suunav organ, mille peamiseks ülesandeks oli välja anda juhendeid (edaspidi RTJ) ja soovitusi rakendatavate arvestusmeetodite kohta (Haldma, 2004).

1.2. Süsteemi loomise etapp

Eesti kuulutas välja 1991. aasta augustikuus taasiseseisvumise ning hakkas veelgi rohkem orienteeruma turumajandusele, kuid samas mõned käsumajanduse elemendid jäid alles, mistõttu oli vaja viia Eesti majandusarvestuse süsteem vastavusse rahvusvaheliste standarditega. Pärast üksikasjalikku ja põhjalikku uurimist estitas RT seaduseelnõu, mis võeti vastu 1994. aastal ning raamatupidamise seadus (edaspidi RPS) jõustus järgmise aasta 1. jaanuaril (Haldma, 2004). Väga

oluliseks ajendiks majandusarvestuse süsteemi loomisel sai Eestis otsus Euroopa integratsiooni kohta ning avalduse esitamine ELi astumiseks 1990-ndate aastate keskpaigas (Haldma, Lääts 2012). Sisuliselt see tähendaski Eesti vajadust kooskõlastada tol ajal riigis kehtinud õigusaktid ELi normdokumentidega (Tikk, 2010).

Esimestel aastatel pärast RPS-i jõustumist tekkis ebakõla õigusaktides toodu ning praktikas toimuva vahel, kuna paljude raamatupidajate jaoks nende nõukogudeaegse tausta tõttu oli keeruline mõista uusi arvestuspõhimõtteid. Kohaliku majandusarvestuse kogemuse puudumise pärast oli üsna raske teha vahet sobivate ja mitesobivate majandusarvestuse korraldamise aspektide vahel, kuid välismaine praktika oli heaks toeks kohaliku seadusandluse väljatöötamisel. RPS-i ettevalmistamise ajal oli kolmel seitsmest RT liikmest tollal rahvusvahelise töö kogemus (Haldma, 2003).

Alates 1995. aastast reguleerisid majandusarvestust Eestis RPS ja RTJ-id (Haldma, 2004). Esimese RPS-iga toodi Eesti raamatupidamispraktikasse mõiste „hea raamatupidamistava“, mis tähendab raamatupidamistava, mille põhinõuded kehtestatakse RPS-iga ja mida täiendavad RTJ-id (Järve, 2006). Selline kombinatsioon oli päris edukas, kuna see kiirendas majandusarvestuse süsteemi reformimist ning muutis protsessi paindlikumaks. RPS oli aluseks ning RTJ-id pakkusid detailsemaid ja põhjalikumaid instruksioone. RPS-i eesmärgiks oli luua õiguslikud alused ja kehtestada põhinõuded rahvusvaheliselt tunnustatud põhimõtetest lähtuva raamatupidamisarvestuse ja –aruandluse korraldamiseks Eestis. Selle all mõeldi Euroopa Ühenduse raamatupidamise direktiive ning tollal Rahvusvahelise Arvestusstandardite Komitee (ingl *International Accounting Standards Committee*, edaspidi *IASC*) poolt väljatöötatud ja kinnitatud rahvusvahelisi arvestusstandardeid (ingl *International Accounting Standards*, edaspidi *IAS*) (Haldma, 2004). On ilmselge, et *IAS* käsitles arvestuspõhimõtteid põhjalikumalt, kui seda tehti Eesti õigusaktides, kuid tuleb nentida, et viimased olid vastavuses *IAS*-ide ja ELi direktiividega (Haldma, 2003). Eesti Vabariik oli kõige esimene riik Euroopas, mis viis kohalikud normdokumendid vastavusse rahvusvaheliste arvestuspõhimõtetega (Alver et al, 2014).

1973. aastal loodud *IASC* hakati restruktureerima 1990-ndate aastate lõpus ning alates aastast 2001 on selle organisatsiooni uueks nimeks Rahvusvaheliste Arvestusstandardite Nõukogu (ingl *International Accounting Standards Board*, edaspidi *IASB*). *IASB* poolt välja

antavaid standardeid hakati nimetama rahvusvahelisteks finantsaruandlusstandarditeks (ingl *International Financial Reporting Standard*, edaspidi *IFRS*).

Aastatel 1995 – 2000 RT andis välja 16 juhendit, et parandada teatud majandusarvestuse aspekte Eestis, kuid RTJ-id ei olnud kohustuslikud ning juhul, kui nendes sätestatu erines RPS-is toodust, siis oli vaja järgida RPS-i (Alver et al, 2014). Loomulikult, on olnud ka kitsaskohti, kuid võrreldes teiste Kesk- ja Ida-Euroopa riikidega nende arv oli üsna väike, mis omakorda tõestab Eesti majandusarvestuse süsteemi paindlikkust ja teekonna valiku õigsust (Haldma, 2004).

1.3. Süsteemi arendamise etapp

Vaatamata sellele, et ka 1. jaanuaril 1995. aastal jõustunud RPS baseerus rahvusvahelistel standarditel, olid *IFRS*-id seaduse vastuvõtmise ajast muutunud. Mõned standardid olid täiendatud nii, et nüüd nad olid vastuolus varem kehtinud nõuetega, mis omakorda nõudis Eesti kohalike reeglite revideerimist ja vastavate paranduste tegemist (Alver, J., Alver, L., 2009). Seda eelkõige üritati teha läbi seaduse täiendamise ja uute juhendite väljaandmise. Mõlemad jõustusid 1. jaanuaril 2003. aastal ning uue seaduse ja uute juhendite peamiseks iseloomulikuks jooneks sai kindel lähtumine *IFRS*-ist (Haldma, 2004).

Seega, alates aastast 2003 *IFRS*-i ja Eesti kohalike arvestusstandardite vahel ei esinenud olulisi ja märkimisväärseid erinevusi. Eesti hea raamatupidamistava erines *IFRS*-ist vähesel määral ning need erinevused olid tingitud sellest, et valdav osa Eesti ettevõtetest on väikse ja keskmise suurusega ettevõtted ja just sel põhjusel ka Eesti hea raamatupidamistava on suunatud eelkõige sellistele ettevõtetele, mistõttu lubab informatsiooni avalikustamist vähesel määral, kui seda näeb ette *IFRS* (Haldma, Lääts 2012).

Autori arvates tuleb märkida, et uue RPS-i väljatöötamisel lähtuti juba olemasolevast seadusest. Seejures võeti eesmärgiks muuta seda loogilisemaks ning paremini loetavaks ja mõistetavaks. Samuti oluliseks muutuseks sai see, et nüüd raamatupidamise aastaaruande koosseisu kuulusid lisaks bilansile ja kasumiaruandele ka rahavoogude aruanne ja omakapitali muutuste aruanne. Peale selle, sisutihje paragrahve või nende osi, mis praktikas ei toiminud või dubleerisid teisi seadusi, jäeti uuest RPS-ist välja (Vilu, 2003).

Uue RPS-i kohaselt on kõigil ettevõtetal võimalik valida, kas koostada oma finantsaruandeid vastavuses Euroopa Komisjoni poolt vastu võetud rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega (*IFRS*) või Eesti hea raamatupidamistavaga (RPS 2002, § 17 lg 1). Lisaks sellele RPS nõudis, et kõik juhendid oleksid kooskõlastatud rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetega ja kõik erinevused oleksid põhjendatud ja ära selgitatud (Haldma, 2004).

Samuti muutus uue RPS-i vastuvõtmisega RT staatus. Kui varem oli see rahandusministeeriumi valitsusalas moodustatud valitsusasutus, siis alates 2003. aastast RT on rahandusministeeriumi juures tegutsev sõltumatu komisjon, mille ülesandeks on välja anda RPS-i selgitavaid ja täpsustavaid raamatupidamisalaseid juhendeid ning suunata raamatupidamisalast tegevust Eestis. Toimkonna peamiseks töövormiks on istungid ja toimkonna liikmed käivad istungitel koos vähemalt 1 kord kolme kuu jooksul (Vilu, 2003; Raamatupidamise Toimkonna töökord).

RT koosneb seitsmest liikmest, kelle nimetab ametisse Vabariigi Valitsus. Liikmed on raamatupidamise spetsialistid, selle ala teadlased või praktikud. Toimkonda teenindab Rahandusministeerium, mis tagab toimkonna istungite läbiviimise ja nende protokollimise ning toimkonna liikmete töö tasustamise ja muude toimkonna tegevuseks vajalike kulude katmise selleks ettenähtud eelarvevahendite arvelt (Raamatupidamise Toimkonna töökord). Vaatamata sellele, et toimkonna tegevust finanseeritakse Rahandusministeeriumi eelarvest ning toimkonna liikmeid nimetab ametisse Vabariigi Valitsus, RT töö sisusse Rahandusministeerium ega muud valitsusasutused ei sekku. RT valitakse iga kolme aasta tagant ning see peaks esindama erinevaid huvirühmi – nii aruannete koostajaid, audiitoreid, järelevalveasutusi, kui ka akadeemiliste ringkondade esindajaid, kuid seadus ei sätesta otseselt, millistest asutustest toimkonna liikmed peaksid olema (Vilu 2013).

RTJ-ide eesmärgiks on selgitada RPS-is defineeritud mõisteid ja alusprintsipi ning sätestada konkreetsed reeglid rakendatavate arvestuspõhimõtete ja informatsiooni avalikustamisele Eesti hea raamatupidamistava kohaselt koostatavates raamatupidamise aruannetes (RTJ 0, § 1). Eesti hea raamatupidamistava, mida kirjeldatakse RTJ-ides, on mõeldud rakendamiseks eelkõige väiksematele ja keskmise suurusega ettevõtetele, kellel puudub vajadus täismahus *IFRS*-i aruannete koostamiseks (RTJ 0, § 2).

Enne 2013. aastat kehtinud juhendid lähtusid *IFRS*-ist, olles sisuliselt nende pisut lihtsustatud versioon. Arvestades seda, et *IFRS* on mõeldud eelkõige avaliku huvi all olevatele suurettevõttele, kipub *IFRS*-ist lähtumine väiksematele ettevõtetele sageli osutama liiga keeruliseks. Sellepärast andis *IASB* 2009. aastal välja eraldi standardi väikeste ja keskmise suurusega ettevõtetele (ingl *International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities*, edaspidi *IFRS for SME*), mille väljatöötamisel lähtuti *IFRS*-ist, kuid lubati mitmeid lihtsustatud arvestuspõhimõtteid ja vähendatud mahus nõudeid avalikustatavale informatsioonile. Kuna RTJ-d on mõeldud eelkõige samale sihtgrupile nagu *IFRS for SME*, siis otsustas RT muuta juhendeid ning viia need kooskõlla *IFRS for SME*-ga. (Vilu 2013)

RTJ-id on tõlgitud inglise ja vene keelde. Inglisekeelne tõlge oli kättesaadav RT koduleheküljel alates aastast 2006. Ametlik venekeelne tõlge ilmus ainult 7 aastat hiljem, 2013. aastal kui ilmusid uuendatud RTJ-id. Järgnevas peatükis käsitleb autor tõlkimisega seonduvaid probleeme põhjalikumalt.

2. TÕLKIMISEGA SEOTUD PROBLEEMID

Kuna tõlkimine on tihedalt seotud keelega ning keel omakorda edastab kultuurilisi sõnumeid, siis keeleoskus ja kultuuri tundmine on kaks põhilist valdkonda, kus probleemid võivad kergesti tekkida (Zhu, 2012). Keel, mida inimene räägib, määrab ära vaimsed kategooriad, mille kaudu inimene mõtleb ja õpib, ning need kategooriad on erinevad erinevates keeltes ja kultuuriruumides. Seega erinevate kultuuride ja traditsioonide kokkupõrge süvendab tõlkimisega seotud probleeme (Evans, 2004).

2.1. Tõlkimise üldised probleemid

Raamatupidamisalase terminoloogia tõlkimisega seotud probleemid on muutunud viimasel ajal üha aktuaalsemaks majandusarvestuse kasvava rahvusvahelistumise tõttu. See probleem puudutab nii finantsaruannete tarbijaid (näiteks investoreid), kui ka finantsaruannete koostajaid, kes on sunnitud aruannete koostamisel lähtuma teatud finantsarvestust reguleerivatest reeglitest. Illustreeriva näitena võiks tuua järgmist situatsiooni: ebakorrekse tõlkimise tõttu võib investor mõista finantsaruande teatud elemente valesti, mistõttu võib ta jõuda ekslike järeldusteni ning langetada vale otsuse (Evans, 2004).

Isegi ühes ja samas keeles kirjutatud tekstist võib aru saada mitmel erineval moel. Erinevad inimeste grupid: finantsaruannete koostajad ja tarbijad, õppejõud ja üliõpilased võivad tõlgendada üht ja sama printsiipi erinevalt. On loogiline, et erinevates keeltes kirjutatust arusaamise ja selle teksti sisu tõlgendamise erinevus on veelgi tõsisem (Baskerville, 2011).

Väga levinuks vigade tüübiks on süntaktilised vead (Zhu, 2012). On teada, et inimese emakeel otseselt mõjutab seda, kuidas inimene mõtleb (Evans, 2004). Üsna tihti juhitudakse tõlkimisel ja lausete koostamisel oma mõtlemisviisist, mõttekäigust. Selle tulemuseks on

tihtipeale vale sõnade järjekord lauses. Mõnedes keeltes on paindlik sõnajärg, teistes aga mitte ning vale sõnade järjekord tekitab arusaamatusi (Zhu, 2012). Eriti ohtlik on see juhul, kui lisaks valele sõnajärjele kasutatakse ka ebakorrektselt terminoloogiat, mis võimendub läbi vigase lauseehituse ja võib muuta seega mitte ainult mõisted, vaid ka terved seadusesätted absurdseks ja mitmeti tõlgendatavateks (Alver, 2001a).

Samuti tõsiseks probleemiks on see, kui tõlkijal tuleb tõlkida mingisugust erialast kirjandust, mille terminoloogiat ta ise ei valda piisaval tasemel (Zhu, 2012). Raamatupidamisalaste teadmiste puudus professionaalsel tõlkijal võib olulisel määral alandada tõlke kvaliteeti. Kusjuures arvatakse, et üldteadmistest ei piisa, on vajalik spetsiifiliste arvestuspõhimõtete põhjalik tundmine (Kettunen, 2011). Juhul, kui võõrkeelsele terminile on vaja nimetust anda, siis peavad seda tegema kindlasti eriala-, mitte keeletespetsialistid. Filoloogid ei saa ühegi eriala spetsialistide jaoks nende erialakeelt valmis teha, kuna oskuskeelt „teatakse koos“ vastava teadusega (Alver, 2001a).

2.2. Eesti Vabariigile omased probleemid ning IFRS-i tõlkimisest

Rohkem kui 10 aastat tagasi professor Jaan Alver oma artiklis on märkinud, et Eesti raamatupidamise normdokumentides ja eriala kirjanduses valitseb keeleline nihilism. See on seisukoht, mille korral ei ole oluline, milliste sõnadega ja kuidas räägitakse, keeleküsimumused ei ole esmajärgulised. Professori sõnul ei saa jääda märkamatuks massiline parasiitsõnade kasutamine ja sõnade väärkasutamine (teises tähenduses), kusjuures võetakse kasutusele toortõlkeid inglise keelest ning võetakse üle vene kantseliidis esinevaid sõnu (Alver, 2001c).

Esimest RPS-i kommenteerides, väidab professor, et seaduse tekst on nii üldkeeleliselt kui ka oskussõnavara kasutamise poolest ebakorrektsed. Seda sel põhjusel, et mõnedes sõnaühendites on sõnade järjekord vale, mistõttu tegelik tähendus erineb sellest, mida sooviti edastada. Oskussõnavara on tihtipeale ebakorrektsed, kuna seaduses esineb üsna palju sisutühje toortõlkeid võõrkeeltest ning mõttetuid sõnaühendeid, millel ei ole üldse mitte mingit sisu. Samuti võib kohata keelelisi ebakorrektsusi nii bilansiskeemis, kasumiaruande skeemides kui ka raamatupidamise aastaaruande lisades (Alver, 2002).

Eesti Vabariigi puhul võiks eraldi probleemina välja tuua asjaolu, et siiaaani kasutatakse mõnikord termineid, mis on pärit sotsialismiaegsest käsumajandusest ning mis ei ole tänapäeva tingimustes enam aktuaalsed ja mille kasutamine ei ole õigustatud (Alver, 2001a).

Eesti Vabariigi taasiseseisvumisega algas järsult tugevnev inglise keele mõju. Tänapäeval on väga levinud kohmakad terminid, mis on ebaõnnestunud, isegi valed otsetõlked võõrkeelest, eriti inglise keelest. Võõrkeelsete terminite tõlkimisel eesti keelde ja eesti vastete tuletamisel ei pöörata tähelepanu grammatikale, süntaksile ja semantikale. Tüüpiliseks veaks on adjektiivi põhjendamatu asendamine substantiiviga. Näiteks sõna „*capital*“ inglise keeles on nii adjektiiv kui ka substantiiv, kuid mida peaaegu kõik eesti majandusteadlased, õppejõud ja praktikud tõlgivad eesti keelde ainult substantiivina „kapital“. Sama probleem kerkib esile kui püütakse (otse) tõlkida võõrkeelseteks terminiteks kujunenud kõnekeelsed väljendid (släng). Näiteks termini „*historical cost*“ otsetõlge eesti keelde on „ajalooline kulu“, kuid tegelikult tähendab see termin „soetusmaksumus“ (Alver, 2001a).

Kui rääkida *IFRS*-ide tõlkimisest, siis peab märkima, et igasugused ebatäpsused ja tõlkimise vead võivad viia sellise olukorrani, kus ühe ja sama standardi rakendamine erinevates riikides annab erinevat tulemust, mis ei ole aga vastuvõetav. Teatud terminite ekvivalentsuse tase lähte- ja sihtkeeles on üks põhilisi probleeme erialase kirjanduse tõlkimisel. Näiteks, sihtkeeles võib olla ainult üks termin, mis tähistab korraga kaks erinevat mõistet lähtekeeles, ja vastupidi, üks termin lähtekeeles tähistab korraga kaks erinevat mõistet sihtkeeles. Just sellel põhjusel on vaja võtta arvesse konteksti. Samuti probleeme võib tekitada ka vastava termini puudus sihtkeeles. Mõnikord on sellisel juhul otstarbekam jätta inglisekeelne termin, kui tõlkida sõna sõnaliselt või mõelda välja uus sõna, mis oleks sihtauditooriumile võõras ja seega potentsiaalselt arusaamatu. Arvatakse, et kõige lihtsam viis sihtkeeles ekvivalendi leidmiseks on termini sisust arusaamine läbi tema definitsiooni (Kettunen, 2011). Mõistete tähistamiseks kasutatavaid sõnu peab valima eeskätt nende mõistekirjeldustest lähtudes ning seda printsiipi nimetatakse mõisteseletuse põhimõtteks (Alver, 2001a).

Tõlkijate sõnul kuulub põhiliste probleemide hulka ka lähtetekstist arusaamine. Kuna teksti võib tõlgendada mitmeti, siis ka tõlkida seda teise keelde saab erinevalt (Kettunen, 2011). Tõlkijad, kes on tegelenud *IFRS*-ide tõlkimisega, märgivad, et tihtipeale need standardid on väga

keerulised mõistmiseks. Lisaks takistab tõlkimist see, et vahel *IFRS*-i põhimõtted erinevad oluliselt kohalikest reeglitest või on isegi nendega vastuolus (Baskerville, 2011).

Kokkuvõtvalt võib väita, et tõlkimine on väga tõsine teaduslik ettevõtmine, mis eeldab osalejatelt kõrget kvalifikatsiooni – sügavaid ja mitmekülgseid erialasi teadmisi, kõrget teaduslikku kvalifikatsiooni, head lähtekeele ja väga head sihtkeele oskust ning terminituletamise oskust (Alver, 2001b). Tõlkimine on kunst, mis nõuab õppimist ja praktikat. Iga kakskeelne inimene ei oska tõlkida. Tavaliselt lähtekeele tõlkimine asendades sõnu sihtkeeles sõnade vastu on võimatu. Tõlkimine nõuab väga palju oskusi, nagu näiteks jagamine (pikk lause lühikesteks lauseteks), ühendamine (lühikesed laused pikaks lauseks), võimendus (sõnade lisamine täpsustamiseks tähendust), väljajätmine (ebavajalike sõnade väljajätmine), konversioon (sõna- või lauseliikide muutmine sihtkeeles) ja eiramine (vastupidise süntaktilise või leksikaalse vormi kasutamine) (Zhu, 2012). Sihtkeelt ei tohiks püüda sünkroniseerida lähtekeelelega, vastasel juhul tekib mõistesegusus (Alver, 2001a). Erialase kirjanduse tõlkimisel soovitatakse juhendada kohandamise (adapteerimise) põhimõttest, mille kohaselt iga tõlgitav sõnum peab olema sihtkeelele orienteeritud ehk teisisõnu sihtauditooriumile lihtsalt arusaadav ja üheselt tõlgendatav (Zhu, 2012).

3. RAAMATUPIDAMISE TOIMKONNA JUHENDITES TOODUD MÕISTETE JA NENDE TÕLKE VÕRDLEV ANALÜÜS

Alljärgnevalt võrreldakse RTJ-ide eesti-, vene- ja inglisekeelses versioonis esitatud põhimõisteid ja teisi juhendites enim kasutatavaid mõisteid ning analüüsitakse nende tõlgete vastavust üksteisele. Antud peatükis on kolm alajaotist. Esimeses alajaotises käsitletakse bilansimõisteid ehk analüüsitakse järgnevaid mõisteid: „vara“, „käibevara“ ja „põhivara“, „materiaalne põhivara“, „immateriaalne põhivara“ ja „immateriaalne vara“, „kohustus“, „lühiajaline kohustus“ ja „pikaajaline kohustus“ ning „omakapital“. Teises alajaotises käsitletakse kasumiaruande mõisteid ehk analüüsitakse mõisteid „tulud“ ja „kulud“ ning „kasum“. Kolmandas alajaotises käsitleb autor teisi RTJ-ides enim kasutatavaid mõisteid ehk seal on toodud mõistete „soetusmaksumus“, „amortisatsioon“, „kasulik eluiga“ ja „õiglane väärtus“ analüüs. Juhul, kui mõistetes kasutatakse juba mõnes teises alajaotises käsitletud termineid, siis nendel korduvalt ei peatuta. Mõistete tõlgete võrdlemine toimub üldjuhul järgmiste paaride kaupa: eesti-inglise, eesti-vene ning vene-inglise.

Lisaks kõikide mõistete juures käsitletakse *IFRS for SME* inglisekeelses versioonis toodud definitsioone, millega omakorda võrreldakse RTJ-ides toodud definitsioone selgitamaks välja, kas esineb vastuolusid algallikaga, kuna RTJ-id lähtuvad *IFRS for SME*-st ning sisaldavad viiteid *IFRS for SME* konkreetsetele paragrahvidele (RTJ 1, § 2). Lisas 1 on toodud *IFRS for SME*-s esitatud bilansimõisted ning lisas 2 on toodud kasumiaruande ja teised RTJ-ides enim kasutatavad mõisted. Samuti juhul, kui RTJ-ides esitatud mõistete tõlgetes leidub vastuolusid ja ebatäpsusi, siis lähtudes *IFRS for SME*-st otsustatakse, kas need on olulised või mitte ning selgitatakse välja, kumb neist variantidest vastab rohkem algallikale ja on täpsem.

3.1. Bilansimõisted

Järgnevalt analüüsitakse põhimõistet „vara“ ning tabelis 3.1.1 on esitatud selle termini definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles.

Tabel 3.1.1. Termin „vara“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles

Termin	Definitsioon	Allikas
Vara	raamatupidamiskohustuslase poolt kontrollitav ressurss (asi või õigus), mis: (a) on tekkinud minevikus toimunud sündmuste tagajärjel; ja (b) tõenäoliselt osaleb tulevikus majandusliku kasu tekitamisel (mitte äriühingutest raamatupidamiskohustuslaste puhul neile seatud eesmärkide täitmisel)	RTJ 1, § 10
<i>An asset</i>	<i>resource (object or right) controlled by an accounting entity that: (a) has arisen as a result of past events; and (b) is expected to participate in the generation of future economic benefits (in the attainment of goals set for non-business accounting entities)</i>	RTJ 1, § 10
<i>Актив</i>	<i>ресурс (вещь или право), контролируемый лицом, обязанным вести бухгалтерский учёт, который: (a) возник в результате прошлых событий; и (b) от которого ожидается получение будущих экономических выгод (в случае лиц, обязанных вести бухгалтерский учёт, не являющихся коммерческими товариществами, - выполнение поставленных для них целей)</i>	RTJ 1, § 10

Allikas: autori koostatud

Võrreldes omavahel eesti- ja inglisekeelset mõistet torkab kohe silma see, et eesti keeles on kasutusel termin „raamatupidamiskohustuslane“, mis on üks sõna, inglise keeles aga oskussõna „*accounting entity*“, mis koosneb kahest sõnast. „*Accounting entity*“ otsetõlge eesti keelde oleks „majandusüksus“, „arvestusüksus“ (Toots, Alver 2008, 12). Uno Mereste defineerib terminit „raamatupidamiskohustuslane“ kui „raamatupidamiskohustuslik majandusüksus – mis tahes omanikule (füüsilisele või juriidilisele isikule), sh aktsiaseltsile, väliskapitali osalusega ettevõttele, kohalikule omavalitsusele või riigile kuuluv tulunduslik või mittetulunduslik ettevõtte, asutus või organisatsioon, kes on õigusaktidest tulenevalt kohustatud oma tegevuse kohta raamatuid (arvestust) pidama (ingl *accounting entity*)“ (2003b, 152). Terminile „majandusüksus“ annab Mereste väga sarnase definitsiooni: „... kes on kohustatud oma tegevuse kohta raamatuid pidama ja aruandeid esitama“ (2003a, 577). Samamoodi defineerivad viimasena mainitud terminit professorid Alverid. Uno Mereste suunab majandusleksikonis toodud terminilt

„arvestusüksus“ terminile „raamatupidamisüksus“, mille seletus on järgmine: „majandusüksus või selle allüksus, mille tegevuse kohta peetakse iseseisvat lõpetatud raamatupidamisarvestust“ (2003a, 154). Seega võib järeldada, et terminid „majandusüksus“, „arvestusüksus“ ja „raamatupidamiskohustuslane“ on sünonüümid ning saavad olla tõlgitud inglise keelde kui „*accounting entity*“.

Mis puudutab viimast osa (punkt b), siis vaatamata sellele, et see ei ole sõnasõnaliselt tõlgitud, tähendus jääb samaks ning mõiste on üheselt arusaadav mõlemas keeles, kuid see osa, mis on esitatud sulgudes, nõuab täpsustamist. Eestis mitte äriühinguteks on näiteks mittetulundusühingud ja sihtasutused. Professorid Alverid annavad terminile „mittetulundusühing“ inglisekeelse vaste „*not-for-profit organization*“ ja „*non-profit organisation*“ (2011b, 65). Suur eesti-inglise majandussõnaraamat tõlgib „mitteäriühing“ kui „*noncommercial*“, „*not-for-profit*“, „*nonprofit-making*“, „*nonbusiness*“ (Kivilo et al 2004, 274). Seega autor arvab, et „*non-business*“ asemel oleks parem kasutada sõna „*non-profit*“.

Venekeelses definitsioonis on kasutusel veelgi keerulisem konstruktsioon. Vaatamata sellele, „*лицо, обязанное вести бухгалтерский учет*“ võiks tõlkida eesti keelde nagu „isik, kes on kohustatud raamatuid (arvestust) pidama“, seega ei ole see sõnastus vastuolus eestikeelse variandiga ning edastab sama tähendust. Termin „äriühing“ tõlge on „*коммерческое объединение*“, „*коммерческое товарищество*“ (Raeste 2003, 363). Järelikult „mitte äriühing“ on see, mis ei ole „*коммерческое товарищество*“ ehk teisisõnu vene keeles „*не являющийся коммерческим товариществом*“.

Termin „*business*“ on autori meelest liiga lai, aga üks selle definitsioonidest on „*commercial company*“ (Collin 1991, 33). Vene keeles on vastav termin „*коммерческая организация*“, mida defineeritakse kui „*юридическое лицо, преследующее в качестве основной цели своей деятельности извлечение прибыли*“ (Borisov 2007, 316) ehk eesti keeles „juriidiline isik, kelle tegevuse peamiseks eesmärgiks on kasumi teenimine“. Kuna venekeelne termin „*не являющийся коммерческим товариществом*“ kohe viitab sellele, et kasumi saamine ei ole eesmärgiks, siis autor arvab, et inglise keeles võiks kasutada terminit „*non profit-making*“ (või sellele sarnaseid nagu näiteks „*non-profit*“, „*not-for-profit*“), mis tähendab „*which is not allowed by law to make a profit*“ (Collin 1991, 186) ehk eesti keeles „millel ei ole seadusega lubatud kasumit teenida“.

Kui pöörata tähelepanu *IFRS for SME*-s toodud definitsioonile (vt lisa 1), siis võib väita, et RTJ-is esitatud definitsioonid vastavad üldjoontes algallikale ja on isegi konkreetsemad, täiendatud, kuna *IFRS for SME* ei käsitle vara rolli mitte äriühingutest raamatupidamis-kohustuslaste puhul ehk seda osa, mis RTJ-i definitsioonis esitatud sulgudes.

Kuna vara klassifitseeritakse **käibe- ja põhivaraks**, peatub autor ka nendel mõistetel ning tabelis 3.1.2 on esitatud nende terminite definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles.

Tabel 3.1.2. Terminid „käibevara“ ja „põhivara“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles

Termin	Definitsioon	Allikas
Käibevara	a) raha ja raha ekvivalendid, välja arvatud juhul, kui neid ei ole võimalik kasutada vähemalt 12 kuu jooksul alates bilansipäevast; b) varad, mida eeldatavasti realiseeritakse ettevõtte tavapärase äritsükli käigus (isegi juhul, kui see on pikem kui 12 kuud; näiteks varud ja nõuded ostjate vastu); c) varad, mida hoitakse eelkõige kauplemiseesmärgil (näiteks kauplemiseesmärgil hoitavad finantsinvesteeringud); ja d) varad, mida tõenäoliselt suudetakse realiseerida lähema 12 kuu jooksul bilansipäevast (näiteks finantsinvesteeringud, mida plaanitakse ja tõenäoliselt suudetakse müüa 12 kuu jooksul). Kõiki ülejäänud varasid kajastatakse põhivarana .	RTJ 2, § 16
<i>Current assets</i>	<i>a) cash and cash equivalents except when they cannot be used at least within the next 12 months after the balance sheet date; b) assets expected to be disposed of during the normal business cycle of an entity (even if it is longer than 12 months; for example inventories and some trade receivables); c) assets held primarily for the purpose of trading (for example financial investments held for the purpose of trading); and d) assets expected to be disposed of within the next 12 months after the balance sheet date (for example financial investments that are expected to be sold and are likely to be sold within the next 12 months). All other assets are recognized as non-current assets.</i>	RTJ 2, § 16
<i>Оборотные средства</i>	<i>a) денежные средства и их эквиваленты, за исключением случаев, если их невозможно использовать, по меньшей мере, в течение 12 месяцев после отчетной даты; b) активы, которые предположительно будут использованы в ходе обычного операционного цикла предприятия (даже в том случае, если он превышает 12 месяцев; например: запасы и дебиторская задолженность покупателей); c) активы, предназначенные в целях торговли (например: финансовые инвестиции в целях торговли); и d) активы, которые, вероятно, будут использованы или реализованы в течение ближайших 12 месяцев после отчетной даты (например: финансовые инвестиции, которые планируется продать в течение 12 месяцев). Все остальные активы классифицируются как основные средства.</i>	RTJ 2, § 16

Allikas: autori koostatud

Võrreldes eesti- ja inglisekeelset definitsiooni pöörab autor tähelepanu inglise keeles kasutatud tegusõnale „*dispose of*“, mis tähendab „*to get rid of; to sell cheaply*“ (Collin 1991, 73) ehk eesti keeles „vabanema, lahti saama; müüma odavalt“. Eestikeelses versioonis on kasutatud tegusõna „realiseerima“. Termin „realeseerimine“ on defineeritud kui „rahakstegemine, äramüümine“ (J. Alver, L. Alver 2011b, 296). Autori arvates inglisekeelne definitsioon ei ole kõige täpsem variant, kuna vabaneda millestki võib mitte ainult müügi teel, seega see termin on liiga lai ja ei sobi antud juhul. Parem oleks kasutada ka inglisekeelses versioonis tegusõna „*realise*“, mis tähendab „*to sell for money*“ (Collin 1991, 196) ehk siis sama, mida on mõeldud ka eesti keeles. Oskussõna „*receivables*“ eestikeelsete vastete hulgas on olemas „debitoorne võlg“, „ostjate tasumata arved“ ja „nõuded ostjate vastu“ (Toots, Alver 2008, 159), seega ei ole pakutud variandid vastuolus.

Eesti- ja venekeelseid definitsioone omavahel võrreldes hakkab silma see, et eesti keeles on üks sõna „raha“, mille tõlge vene keelde on „*деньги*“ (Raeste 2003, 42). Professorid Alverid defineerivad „raha“ kui „1) sularaha; 2) raha kassas ja nõudehoiustel pangas või mõnes muus finantsasutuses (k.a välisvaluuta kassas ja nõudehoiustel)“ (2011b, 276). Tabelist 3.1.3 on näha, et „*деньги*“ on liiga lai mõiste ning antud juhul mõeldakse pigem „*денежные средства*“, mille definitsioon vastab professorite Alverite poolt pakutud variandile.

Tabel 3.1.3. Mõisted „*денежные средства*“ ja „*деньги*“ ja tõlge eesti keelde

Mõiste	Tõlge	Allikas
<i>Денежные средства – средства в отечественной и иностранной валютах, находящиеся в кассе, на расчетном, валютном и других счетах в банках на территории страны и за рубежом...</i>	Raha(vahendid) – kassas ja arveldus-, valuuta- ning muul kontol riigi territooriumil ja välismaal olevad vahendid kodu- ja välisvaluutas	Borisov 2007, 170
<i>Деньги представляют собой товар, выполняющий функции средства обмена, платежей, измерения стоимости, накопления богатства.</i>	Raha on kaup, mis täidab vahetus- ja maksevahendi, maksumuse mõõtmise ja rikkuse akumulatsioonise funktsiooni.	Raizberg et al 1996, 76

Allikas: autori koostatud

Venekeelses versioonis kasutatakse tegusõna „*использовать*“ tähenduses „realiseerima“, kuid autor leiab, et see ei ole täpne. Parem oleks kasutada tegusõna „*реализовать*“, kuna

„реализация“ tähendab „продажа произведенных или перепродаваемых товаров и услуг, сопровождающаяся получением денежной выручки“ (Borisov 2007, 598) ehk eesti keeles „realiseerimine on toodetud või edasimüügi eesmärgil soetatud kaupade müük ja teenuste osutamine, millega kaasneb raha laekumine“, mis omakorda vastab eestikeelsele definitsioonile. Väljendit „дебиторская задолженность“ võiks tõlkida eesti keelde kui „debitoorne võlgnevus“. Viimast on vene keeles defineeritud kui „сумма долгов, причитающихся предприятию, фирме, компании со стороны других предприятий, фирм, а также граждан, являющихся их должниками“ ehk eesti keeles „ettevõttele, firmale saadaolev võlasumma teistelt ettevõtetelt, firmadelt ja inimestelt, kes on selle ettevõtte võlgnikeks“ (Raizberg 1996, 69). Eesti keeles termini „debitoorne võlgnevus“ üheks võimalikuks definitsiooniks on „nõue klientide ... vastu neile müüdud kaupade, osutatud teenuste või laenuks antud raha eest“ (J. Alver, L. Alver 2011a, 195). Järelikult need terminid on sünonüümid ja tähendavad üht ja sama asja.

Punkti c kommenteerides peab autor vajalikuks märkida, et väljend „предназначенные в целях торговли“ on vene keeles ebakorrektned. Täpsem väljend oleks „предназначенные для торговли“ või „предназначенные для использования с целью торговли“. Isegi otsetõlge eesti keelest oleks ka korrektne „хранящиеся с целью торговли“.

Punktis d ka esineb teatud lahknevusi. Näiteks venekeelses definitsioonis on esitatud „которые, вероятно, будут использованы или реализованы“, mis eesti keeles oleks „mis tõenäoliselt suudetakse ära kasutada või realiseerida“. Eestikeelses versioonis on toodud „mida plaanitakse ja tõenäoliselt suudetakse müüa“, mis vene keeles peaks olema – „которые планируется и, вероятно, удастся продать“. See küll ei mõjuta mõistmist ja tõlgendamist oluliselt, kuid kui need märkused oleksid täidetud, siis autori arvates definitsioonide täpsusaste oleks kõrgem.

Termini „vara“ otsetõlge vene keelde on „имущество“ ning termini „средство“ on „vahend“. Vaatamata sellele, „основные средства“ on õige tõlge, kuna vene bilansiskeemides kasutatakse just seda terminit, kuigi väga laialdaselt kasutatakse ka väljendit „основное имущество“.

Kuna põhivara jaguneb omakorda materiaalseks ja immateriaalseks, soovib autor peatuda ka nendel mõistetel. Tabelis 3.1.4 on toodud termini „**materiaalne põhivara**“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles.

Tabel 3.1.4. Termin „materiaalne põhivara“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles

Termin	Definitsioon	Allikas
Materiaalne põhivara	materiaalne vara, mida ettevõtte kasutab toodete tootmisel, teenuste osutamisel või halduseesmärkidel (mitte äriühingust ettevõtte talle seatud eesmärkide täitmisel) ja mida ta kavatseb kasutada pikema perioodi jooksul kui üks aasta	RTJ 5, § 7
<i>Property, plant and equipment</i>	<i>tangible assets an equity uses for the production of goods, rendering of services or for administrative purposes (a non-business entity for attaining the goals set for it) and that are expected to be used during more than one year</i>	RTJ 5, § 7
<i>Основные средства</i>	<i>материальные активы, которые предприятие использует при производстве продукции, при предоставлении услуг или для административных целей (в случае предприятия, не являющегося коммерческим объединением, - при исполнении возложенных на него целей) и которые оно намеревается использовать в течение более продолжительного периода времени, чем один год</i>	RTJ 5, § 7

Allikas: autori koostatud

Eesti- ja inglisekeelset mõistet omavahel võrreldes ei ole midagi kommenteerida – definitsioonid on absoluutselt identsed ja autori arvates on üheselt tõlgendatavad. Venekeelset mõistet analüüsid soovib autor juhtida tähelepanu sellele, et nii „põhivara“ (vt tabel 3.1.2) kui ka „materiaalne põhivara“ on tõlgitud RTJ-ides kui „*основные средства*“, seega tekib küsimus – kuidas tehakse vahet põhivara ja materiaalse põhivara vahel. Seetõttu arvab autor, et venekeelset terminit tuleb täiendada, täpsustada ning see termin võiks olla järgmine – „*материальные основные средства*“. Terminid definitsioonid on korrektsed ning autori hinnangul mitte mingeid vastuolusid siin ei esine.

Kui nüüd võrrelda RTJ-is toodud definitsioone *IFRS for SME*-s tooduga (vt lisa 1), siis võib panna tähele, et viimane on laiem, kuna seal on väidetud, et peale selle, et vara kasutatakse toodete tootmisel ja teenuste osutamisel võib seda kasutada ka teistele rentimiseks. Seega arvab autor, et RTJ-i mõisteid võiks täiendada.

Järgmisena vaatleb autor mõistet „**immateriaalne põhivara**“ ning tabelis 3.1.5 on toodud selle termini definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles.

Tabel 3.1.5. Termin „immateriaalne põhivara“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles

Termin	Definitsioon	Allikas
Immateriaalne põhivara	immateriaalne vara, mida ettevõtte kavatses kasutada pikema perioodi jooksul kui üks aasta	RTJ 5, § 7
<i>Intangible fixed assets</i>	<i>intangible assets that the entity expects to use during more than one year</i>	RTJ 5, § 7
<i>Нематериальные основные средства</i>	<i>нематериальные активы, которые предприятие намеревается использовать в течение более продолжительного периода времени, чем один год</i>	RTJ 5, § 7

Allikas: autori koostatud

Mõistele „immateriaalne põhivara“ ei pöörata siinjuures erilist tähelepanu, kuna nii terminid ise kui ka nende definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles on täiesti samasugused ja üheselt mõistetavad. Autori arvates mingeid vastuolusid siin ei esine.

Kuna immateriaalset põhivara on defineeritud läbi immateriaalse vara, analüüsib autor just seda mõistet. Tabelis 3.1.6 on toodud termini „**immateriaalne vara**“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles.

Tabel 3.1.6. Termin „immateriaalne vara“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles

Termin	Definitsioon	Allikas
Immateriaalne vara	füüsilise substantsita, teistest varadest eristatav mittemonetaarne vara	RTJ 5, § 7
<i>Intangible assets</i>	<i>non-monetary assets without physical substance that are identifiable from other assets</i>	RTJ 5, § 7
<i>Нематериальные активы</i>	<i>идентифицируемый немонетарный актив, не имеющий физической формы</i>	RTJ 5, § 7

Allikas: autori koostatud

Eesti- ja inglisekeelse tõlke variandi vahel ei esine mitte mingeid vastuolusid. Mõlemas keeles toodud definitsioonid vastavad üksteisele ja on absoluutselt identsed. Venekeelne mõiste aga ei vasta täismahus eestikeelsele. Kuna eesti keeles on toodud „teistest varadest eristatav“, siis

autori arvates selle venekeelne vaste peaks olema „*отличный от других активов*“, mis edastaks sisu täpsemalt. Seevastu tegusõna „*идентифицировать*“ ei sobi, kuna see tähendab vene keeles pigem „tuvastada sarnasust, identsust“. Eestikeelsest definitsioonist aga selgub, et immateriaalne vara peab eristuma teistest varaobjektidest, seega ei saa vene keeles kasutada sõna „*идентифицируемый*“. Kuna eesti- ja inglisekeelsed definitsioonid on täpselt samasugused, siis see veelkord kinnitab arusaama, milleni autor on jõudnud.

Kui vaadata *IFRS for SME*-s toodud definitsiooni (vt lisa 1), siis võib panna tähele, et RTJ-is toodud venekeelne definitsioon on tegelikult selle sõnasõnaline tõlge, mis antud juhul ei ole õige. Eesti ja inglisekeelsed definitsioonid üldjoontes vastavad *IFRS for SME*-s toodule.

Järgmine oluline põhimõiste, mida autor analüüsib on „kohustus“. Selle termini definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles on toodud tabelis 3.1.7.

Tabel 3.1.7. Termin „kohustus“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles

Termin	Definitsioon	Allikas
Kohustus	raamatupidamiskohustuslasel lasuv võlg , (a) mis on tekkinud minevikus toimunud sündmuste tagajärjel; ja (b) millest vabanemine nõuab eeldatavasti tulevikus ressurssidest loobumist	RTJ 1, § 17
<i>A liability</i>	<i>an obligation of an accounting entity (a) that has arisen as a result of past events; and (b) the settlement of which is expected to result in an outflow of resources</i>	RTJ 1, § 17
<i>Обязательство</i>	<i>задолженность обязанного вести бухгалтерский учёт лица, (a) возникшая из прошлых событий; и (b) погашение которой, как ожидается, приведёт к оттоку ресурсов в будущем</i>	RTJ 1, § 17

Allikas: autori koostatud

Analüüsid eesti- ja inglisekeelset mõistet, võib panna tähele, et eesti keeles on kaks sarnase kirjaviisiga terminit, mida sageli kasutatakse ebakorrektselt teineteise tähenduses – „kohustus“ ja „kohustis“. „Kohustus“ on „1) vajadus või vastutus tegutseda või käituda kindlal moel; 2) juriidiline vastutus lepingu tingimustest kinnipidamise eest...“ (J. Alver, L. Alver 2011a, 557). „Kohustis“ on „eraõiguslik suhe, millega üks pooltest (võlgnik, deebitor) on kohustatud teise poole (võlausaldaja, kreditor) kasuks sooritama teatud teo, näiteks maksuma teatud summa, andma üle teatud vara jne, või hoiduma mingit tegu tegemast...“ (Ibid.). „Kohustus“ inglise keeles on „*obligation*“ ja „kohustis“ on „*liability*“ ning seda märgitakse *IFRS for SME*-s. Seega

leiab autor, et kuna inglise keeles on finantsarvestuses kasutatav termin „*liability*“, mis on vastavuses *IFRS for SME*-ga, siis oleks mõistlik eesti keeles võtta kasutusele termin „kohustis“. Isegi RPS-i muutmise eelnõus kasutatakse juba termini „kohustus“ asemel „kohustis“.

„Võla“ otsetõlge inglise keelde oleks „*debt*“ (Turovskaja 1994, 34). Uno Mereste defineerib „võlga“ kui „maksekohustus võlausaldaja ehk kreditori ees, kes võib nõuda selle täitmist“ (2003b, 526). Collin annab terminile „*obligation*“ järgmise definitsiooni: „*duty to pay a debt*“ (1991, 159), mida võiks eesti keelde tõlkida kui „kohustus maksta võlga“. Järelikult nii eesti kui ka inglise keeles eeldab see termin võla maksmist, seega võib väita, et vaatamata sellele, et termin ei ole sõnasõnaliselt tõlgitud, jääb tähendus samaks ning ei takista mõistmist.

Nagu eesti keeles, on ka vene keeles kaks sarnast terminit – „*обязанность*“ ja „*обязательство*“. Nagu tabelist 3.1.8 on näha, venekeelne termin „*обязательство*“ vastab eestikeelsele oskussõnale „kohutis“. See omakorda kinnitab juba ülalpool mainitud mõtet, mille kohaselt oleks mõistlikum kasutada „kohustuse“ asemel terminit „kohustis“.

Tabel 3.1.8. Mõisted „*обязанность*“ ja „*обязательство*“ ja tõlge eesti keelde

Mõiste	Tõlge	Allikas
<i>Обязанности – действия, которые должен выполнять субъект, вытекающие из законодательных актов, нормативных документов, юридических норм и правил, заключенных контрактов, положений о компании, должностных инструкций и установок руководителей.</i>	Kohustused on tegevused mida peab subjekt täitma ning mis tulenevad õigusaktidest, normdokumentidest, juriidilistest normidest ja reeglitest, sõlmitud lepingutest, ettevõtte sätetest, ametijuhenditest ja juhtnõõridest.	Borisov 2007, 460
<i>Обязательство – правоотношение в силу которого одно лицо (должник) обязано совершить в пользу другого лица (кредитора) определенное действие, как-то: передать имущество, выполнить работу, уплатить деньги и т.п, либо воздержаться от определенного действия, а кредитор имеет право требовать от должника исполнения его обязанности</i>	Kohutis on õiguslik suhe, mille kohaselt üks isik (võlgnik) on kohustatud teise isiku (kreditor) kasuks sooritama teatud teo, nagu näiteks andma üle vara, tegema tööd, maksuma raha jms. või hoiduma mingit tegu tegemast, kreditoril on aga õigus nõuda võlgnikult tema kohustuse täitmist.	Borisov 2007, 462

Allikas: autori koostatud

Termini „võlg“ venekeelne vaste on „долг“ (Turovskaja 1994, 34). Eesti-vene majandussõnastik pakub lisaks varianti „задолженность“ (Raeste 2003, 349), seega autor leiab, et kasutatud termin on täiesti sobilik.

Kuna autor on jõudnud arusaamale, et „liability“ eestikeelne vaste on „kohustus“, mille tõlge vene keelde on omakorda „обязательство“, võib väita, et antud juhul termin „kohustus“ on tõlgitud vene keelde õigesti. Nagu eesti keeles, kasutatakse ka venekeelses mõistes terminit „задолженность“, mille tõlge inglise keelde on „indebtedness“, „debt“ (Turovskaja 1994, 39). Kuna Collin'i kohaselt üks termini „obligation“ definitsioonidest on „duty to pay a debt“ (1991, 159), siis autor leiab, et siin on kõik korrektne. Punktid a ja b on tõlgitud sõnasõnaliselt ning tähendus jääb samaks.

Kui võrrelda RTJ-is esitatud termini „kohustus“ definitsioone *IFRS for SME*-s tooduga (vt lisa 1), siis võib täheldada, et *IFRS for SME*-s toodud variant on põhjalikum, kuna seal kohe viidatakse sellele, et ressurssidelt oodatakse majandusliku kasu saamist (*embodying economic benefits*), RTJ-is esitatud definitsioonides seda aga ei täpsustata. Kuid võttes arvesse seda, et „vara“ mõiste definitsiooni teises osas (punkt b) on see juba toodud, leiab autor, et siin võib seda täpsustus välja jätta.

Kuna **kohustusi** saab jagada **pikaajalisteks** ja **lühiajalisteks**, siis järgnevalt analüüsitakse neid kahte terminit, mille definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles on esitatud tabelis 3.1.9.

Termin „payables“ on tõlgitud kui „kreditoorsed võlad, makstaolevad arved“ (Toots, Alver 2008, 142). „Kreditooset võlga“ defineeritakse kui „majandusüksuse võlg võlausaldajaile (kreeditoridele) ... Kreditoorne võlg on arveldussuhetes kujunev deebitori võlg kreeditorile, vaadatuna deebitori seisukohast (nt tarnijalt saadud ning alles tasumata kaupade ja teenuste maksumus...)“ (J. Alver, L. Alver 2011a, 597). Siit võib järeldada, et tarnija on kreeditor ehk „võlad tarnijatele“ on sisuliselt „kreditoorsed võlad“. Termini „maturity date“ definitsioon on „the date when a debt, for which an extended time for payment has been given, must be settled“ (Greener 1994, 296) ehk eesti keeles „kuupäev, millal võlg, millele oli antud pikendatud maksetähtaeg, peab olema tasutud“ ehk teisisõnu ongi maksetähtaeg.

Venekeelses definitsioonis kasutatud termini „кредиторская задолженность“ tõlge eesti keelde on „kreditoorne võlgnevus“. Nagu eespool selgus, „kreditoorne võlgnevus“ ja „võlad tarnijatele“ on siin kasutatud ühes ja samas tähenduses, seega vastuolusid ei esine.

Tabel 3.1.9. Terminid „lühiajaline kohustus“ ja „pikaajaline kohustus“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles

Mõiste	Definitsioon	Allikas
Lühiajaline kohustus	a) kohustus, mis eeldatavasti arveldatakse ettevõtte tavapärase äriotsuse jooksul (näiteks võlad tarnijatele); b) kohustus, mida hoitakse eelkõige kauplemiseesmärgil; c) kohustus, mille maksetähtaeg on 12 kuu alates bilansipäevast (näiteks lühiajalised laenud) Kõiki muid kohustusi kajastatakse pikaajalistena	RTJ 2, § 17
<i>Current liabilities</i>	<i>a) liabilities expected to be settled during an entity's normal operating cycle (for example trade payables); b) liabilities held primarily for the purpose of trading; c) liabilities with the maturity date within 12 months after the balance sheet date (for example short-term loans)</i> <i>All other liabilities are recognised as non-current liabilities</i>	RTJ 2, § 17
<i>Краткосрочные обязательства</i>	<i>a) обязательства, которые, вероятно, будут погашены в рамках обычного операционного цикла предприятия (например: кредиторская задолженность перед поставщиками); b) обязательства, удерживаемые в целях торговли; c) обязательства, срок погашения которых наступает в течение 12 месяцев после отчетной даты (например: краткосрочные займы)</i> <i>Все другие обязательства классифицируются как долгосрочные обязательства</i>	RTJ 2, § 17

Allikas: autori koostatud

Kui vaadata *IFRS for SME*-s toodud mõistet (vt lisa 1), siis kohe hakkab silma see, et seal on kirjeldatud 4 juhtumit, mille korral tuleb klassifitseerida kohustist lühiajalisena, RTJ-is on aga toodud ainult 3 juhtumit. *IFRS for SME* räägib, et lisaks nendele punktidele, mis on välja toodud RTJ-is, peab majandusüksus klassifitseerima kohustist lühiajalisena, kui tal ei ole tingimatut õigust lükata edasi kohustise arveldamist vähemalt 12 kuu võrra alates bilansipäevast. Autor arvab, et RTJ-is toodud varianti võiks täpsustada ning viia vastavusse *IFRS for SME*-ga.

Viimaseks põhimõisteks, mida analüüsitakse antud alajaotises on „**omakapital**“ ja selle termini definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles on toodud tabelis 3.1.10.

Vaatamata sellele, et eesti keeles on vaid üks sõna „bilansipäev“ ning inglise keeles kolm sõna „*balance sheet date*“, on see korrektne tõlge, mis leiab kinnituse Raamatupidamise baasterminite sõnastikus (Toots, Alver 2008, 39). Terminid „*financial statement*“ tõlge eesti keelde on „finantsaruanne“ (Ibid., 82). Seega autor leiab, et eestikeelset varianti tuleks täpsustada, et oleks kohe selge, mis liiki aruandega tegemist on.

Tabel 3.1.10. Termin „omakapital“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles

Termin	Definitsioon	Allikas
Omakapital (netovara)	raamatupidamiskohustuslase varade ja kohustuste vahe bilansipäeva seisuga. Bilansipäev on kuupäev, mille seisuga on koostatud aruandes esitatud bilanss	RTJ 1, § 21
<i>Equity (net assets)</i>	<i>the difference between the assets and liabilities of an accounting entity as of the balance sheet date. The balance sheet date is a date as of which the balance sheet presented in the financial statement is prepared</i>	RTJ 1, § 21
<i>Капитал(чистые активы)</i>	<i>разница между стоимостью признанных активов и стоимостью признанных обязательств обязанного вести бухгалтерский учёт лица по состоянию на отчётную дату. Отчётная дата – это дата, по состоянию на которую составлен представленный в отчётности баланс</i>	RTJ 1, § 21

Allikas: autori koostatud

Termini „omakapital“ otsetõlge on „*собственный капитал*“ (Raeste 2003, 208). Nagu tabelist 3.1.11 on näha, mõiste „*капитал*“ on üsna lai ning antud juhul pigem mõeldakse just „*собственный капитал*“. Seega autor arvab, et oleks mõistlik kasutada termin asendada täpsemaga ehk „*собственный капитал*“.

Tabel 3.1.11. Mõisted „*капитал*“ ja „*собственный капитал*“ ja tõlge eesti keelde

Mõiste	Tõlge	Allikas
<i>Собственный капитал – капитал, принадлежащий владельцу фирмы; в условиях акционерного общества – акционерный капитал. Рассчитывается как разница между совокупными активами фирмы и ее обязательствами.</i>	Omakapital on firma omanikule kuuluv kapital; aktsiaseltsi puhul aktsiakapital. Arvutatakse kui ettevõtte varade ja kohustiste vahe.	Borisov 2007, 666
<i>Капитал – в широком смысле – это все, что способно приносить доход, или ресурсы, созданные людьми для производства товаров и услуг.</i>	Kapital laias mõttes on kõik mis võib tulu tuua või inimeste poolt loodud ressursid toodete tootmiseks ja teenuste pakkumiseks.	Borisov 2007, 299

Allikas: autori koostatud

Vene keeles kasutatakse sõna „*отчетность*“, mille eestikeelne vaste on „aruandlus“, termini „aruanne“ tõlge vene keelde on „*отчет*“ (Ibid., 24). „Aruanne“ definitsioon on „mingi

majandusüksuse tegevuse tulemusi ... käsitlev dokument või dokumendikogu(mik) ... (Alver, J., Alver, L. 2011a, 78). Nagu tabelist 3.1.12 on näha, viitab pigem termin „*отчетность*“ protsessile, aruannete koostamisele, eestikeelne variant „aruanne“ aga dokumendile. Järelikult õige oleks kasutada ka vene keeles terminit „*отчет*“.

Tabel 3.1.12. Mõiste „*отчетность*“ ja tõlge eesti keelde

Mõiste	Tõlge	Allikas
<i>Отчетность – периодическое составление экономическими субъектами отчетов о своей деятельности, представляемых в государственные органы.</i>	Aruandlus on perioodiline majandussubjektide poolt oma tegevuse kohta aruannete koostamine ning riigiasutustesse esitamine.	Borisov 2007, 492

Allikas: autori koostatud

Inglise- ja venekeelset mõistet omavahel võrreldes, torkab silma, et termin „*отчетность*“ ei vasta terminile „*financial statement*“, mille otsetõlge vene keelde on „*финансовый отчет*“ (Anikin 1981, 633). Veel võib panna tähele järgmist: venekeelses mõistes kasutatakse sõna „*признанный*“ terminite „vara“ ja „kohustus“ juures, mida ei ole ei eesti- ega inglisekeelses variandis, kuid autor leiab, et seda võib kasutada, kuna *IFRS for SME*-s on kasutusel sama termin „*recognised assets*“ ja „*recognised liabilities*“ (*IFRS for SME* 2.22).

Analüüsisid *IFRS for SME*-s toodud definitsiooni (vt lisa 1) võib väita, et see on RTJ-is esitatuga väga sarnane, kuid RTJ-is esitatud definitsioonid on antud juhul üksikasjalikumad, kuna seal rõhutatakse, et omakapital on vara ja kohustuste vahe just bilansipäeva seisuga ning lisaks sellele seletatakse lahti termin „bilansipäev“. Kuid samas on RTJ-i versioon pigem matemaatiline tehe, *IFRS for SME*-s toodud definitsioonis rõhutatakse, et omakapital on jääkosalus varas pärast kohustiste mahaarvamist.

3.2. Kasumiaruande mõisted

Järgnevalt analüüsitakse põhimõisteid „tulud“ ja „kulud“ ning nende terminite definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles on esitatud vastavalt tabelis 3.2.1 ja tabelis 3.2.2.

Tabel 3.2.1. Termin „tulud“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles

Termin	Definitsioon	Allikas
Tulud	aruandeperioodi sissetulekud (majandusliku kasu suurenemised) , millega kaasneb varade suurenemine või kohustuste vähenemine ja mis suurendavad raamatupidamiskohustuslase omakapitali, välja arvatud omanike poolt teostatud sissemaksed omakapitali	RTJ 1, § 24
<i>Income</i>	<i>inflows (increase of economic benefits) during the accounting period, that result in increases of assets or decreases of liabilities and that increase the equity of an accounting entity, other than contributions made by owners into equity</i>	RTJ 1, § 24
<i>Доходы</i>	<i>увеличения экономических выгод лица, обязанного вести бухгалтерский учёт, за отчётный период в форме притока или прироста активов или уменьшения обязательств, и которые приводят к увеличению капитала, отличному от увеличения, связанного со взносами в капитал со стороны долеых инвесторов (собственников)</i>	RTJ 1, § 24

Allikas: autori koostatud

Autori arvates „tulu“ ja „kulu“ definitsioonides peaks sulgudes esitama vastavalt „sissetulekud“ ja „väljaminekud“, mitte „majandusliku kasu suurenemised“ ja „majandusliku kasu vähenemised“, kuna tulude/kulude kajastamisel ei pruugi alati midagi sisse tulla või välja minna (nt ümberhindlusest tekkinud tulu/kulu). Sama kehtib ka inglisekeelse versiooni puhul.

Tabel 3.2.2. Termin „kulud“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles

Termin	Definitsioon	Allikas
Kulud	aruandeperioodi väljaminekud (majandusliku kasu vähenemised) , millega kaasneb varade vähenemine või kohustuste suurenemine ja mis vähendavad raamatupidamiskohustuslase omakapitali, välja arvatud omanikele teostatud väljamaksed omakapitalist	RTJ 1, § 25
<i>Expenses</i>	<i>outflows during the accounting period (decrease of economic benefits), that result in decreases of assets or increases of liabilities and that decrease the equity of the accounting entity, other than distributions made to owners from equity</i>	RTJ 1, § 25
<i>Расходы</i>	<i>уменьшения экономических выгод лица, обязанного вести бухгалтерский учёт, в течение отчётного периода в форме оттока или уменьшения активов или возникновения обязательств, которые приводят к уменьшению капитала, отличному от уменьшения, связанного с выплатами за счёт капитала долевым инвесторам (собственникам)</i>	RTJ 1, § 25

Allikas: autori koostatud

Termini „väljamakse“ tõlge on „*payment*“, „*discharge*“, „*disbursement*“ (Kivilo et al 2004, 503). Antud loetus ei ole terminit „*distribution*“, mida kasutatakse põhimõiste „kulud“ inglisekeelses variandis. Tabelis 3.2.3 on toodud pakutud terminite selgitused ja tõlked eesti keelde. Kuna „omanikele teostatud väljamaksed omakapitalist“ sisuliselt tähendavadki muuhulgas ka dividendide maksmist aktsionäridele, siis termin „*distribution*“ on kõige täpsem pakutud variantidest.

Tabel 3.2.3. Mõisted „*disbursement*“, „*discharge*“ ja „*distribution*“ ja tõlge eesti keelde

Mõiste	Tõlge	Allikas
<i>Disbursement payment of Money</i>	Raha maksmine	Collin 1991, 71
<i>Discharge payment of debt</i>	Võla tasumine	Collin 1991, 71
<i>Distribution payment of dividends to shareholders</i>	Dividendide maksmine aktsionäridele	Collin 1991, 73

Allikas: autori koostatud

Kuna eesti ja inglise keeles mõisted „tulud“ ja „kulud“ on absoluutselt identsed ning mitte mingeid vastuolusid nende vahel ei esine, järelikult eesti- ja venekeelsete mõistete võrdlemisel tehtud tähelepanekud ja märkused kehtivad ka siin.

Võrreldes neid kahte mõistet *IFRS for SME*-s esitatud variantidega (vt lisa 2) võib väita, et kuigi RTJ-is ja *IFRS for SME*-s toodud definitsioonides esineb mõningaid erinevusi, jääb tähendus samaks ja nii RTJ-i kui ka *IFRS for SME* mõisted on üheselt tõlgendatavad.

Viimasena analüüsitakse antud alajaotises põhimõiste „kasum“. Selle termini definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles on toodud tabelis 3.2.4.

Termini „*transaction*“ tõlge eesti keelde on „tehing“ (Toots, Alver 2008, 190). Seega võib järeldada, et antud juhul mõisted on tõlgitud sõnasõnaliselt ning on üheselt arusaadavad.

Oskussõna „tehing“ tõlge vene keelde on „*делка*“, „*операция*“ (Raeste 2003, 294). Uno Mereste pakub samuti termini „tehing“ sünonüümiks „(majanduslik) operatsioon“ (2003b, 348), mida võiks tõlkida eesti keelde kui „(экономическая) операция“. Borisovi sõnastikus ka defineeritakse termin „*операция*“ mõiste „*предпринимательская сделка*“ kaudu (2007, 472) ehk eesti keeles „äritehing“. Seega autor leiab, et termini „*операция*“ kasutamine on antud juhul õigustatud, aga ka termini „*делка*“ kasutamine ei ole välistatud.

Tabel 3.2.4. Termin „kasum“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles

Termin	Definitsioon	Allikas
Kasum (kahjum)	raamatupidamiskohustustlase aruandeperioodi kas kõigi või teatud liiki tehingutega seotud tulude ja kulude vahe	RTJ 1, § 31
<i>Profit</i> (<i>loss</i>)	<i>the difference between income and expenses relating to all or certain types of transactions of an accounting entity in the accounting period</i>	RTJ 1, § 31
<i>Прибыль</i> (<i>убыток</i>)	<i>разница между доходами и расходами по всем операциям или только по определённым операциям обязанного вести бухгалтерский учёт лица за отчётный период</i>	RTJ 1, § 31

Allikas: autori koostatud

Võrreldes vene- ja inglisekeelset varianti võib jälle pöörata tähelepanu sellele, et inglisekeelne termin „*transaction*“ tõlgitakse vene keelde kui „*сделка*“, „*операция*“ (Anikin 1981, 699). Võttes seda arvesse võib järeldada, et venekeelses mõistes võiks kasutada samaväärselt nii terminit „*сделка*“ kui ka „*операция*“.

Kui vaadata *IFRS for SME*-s toodud mõistet (vt lisa 2), siis kohe torkab silma see, et seal on kasutusel termin „*performance*“. Tegelikult „kasumi“ ja „kahjumi“ tõlge inglise keelde on vastavalt „*profit*“ ja „*loss*“ (Toots, Alver 2008) ning RTJ-is on sellega arvestatud. Üldjoontes RTJ-is ja *IFRS for SME*-s toodud definitsioonid on väga sarnased ning edastavad sama tähendust, kuid jällegi tuleb nentida, et RTJ-i oma on põhjalikum, kuna siin täpsustatakse, et kas kõigi või teatud liiki tehingutega seotud tulude ja kulude vahe.

3.3. Teisi juhendites kasutatud mõisteid

Antud alajaotises analüüsitakse teisi RTJ-ides enim kasutatavaid mõisteid. Esimene mõiste, millel autor peatub on „**soetusmaksumus**“ ning selle termini definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles on toodud tabelis 3.3.1

Autor arvab, et eesti- ja inglisekeelsed definitsioonid on absoluutselt identsed ning on üheselt arusaadavad, kuid tema arvates peaks pöörama tähelepanu terminitele ise. Eestikeelse „soetusmaksumuse“ täpne vaste inglise keeles on „*historical cost*“, „*acquisition cost*“ (Toots, Alver 2008, 173). *IFRS for SME* paragrahvis, millele on viidatud RTJ-is samuti kasutatakse terminit „*historical cost*“.

Tabel 3.3.1. Termin „soetusmaksumus“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles

Termini	Definitsioon	Allikas
Soetusmaksumus	vara omandamise või ehitamise ajal vara eest makstud raha või üleantud mitterahalise tasu õiglane väärtus	RTJ 5, § 7
<i>Cost</i>	<i>the amount of cash paid or the fair value of non-monetary consideration given to acquire an asset at the time of its acquisition or construction</i>	RTJ 5, § 7
<i>Себестоимость</i>	<i>уплаченная за актив сумма денежных средств или справедливая стоимость возмещения, переданного для приобретения актива в момент его приобретения или строительства</i>	RTJ 5, § 7

Allikas: autori koostatud

Autori arvates termini „historical cost“ asendamine oskussõnaga „cost“ on põhjendamatu, kuna nendel terminitel on erinev tähendus (vt tabel 3.3.2). Näiteks kunagi varem teatud hinna eest ostetud varaobjekt ei pruugi täna olla midagi väärt, selle maksumus võib olla null, aga soetusmaksumus ei saa olla, sest varaobjekti eest oli mõni aeg tagasi makstud teatud rahasumma.

Tabel 3.3.2. Mõisted „cost“ ja „historical cost“ ja tõlge eesti keelde

Termin	Tõlge	Allikas
<i>Cost amount of money which has to be paid for something</i>	Rahasumma, mis peab olema makstud millegi eest	Collin 1991, 56
<i>Historical cost actual cost of purchasing something which was bought some time ago</i>	Mõni aeg tagasi ostetud eseme soetamise tegelik maksumus	Collin 1991, 114

Allikas: autori koostatud

Sama probleem puudutab ka venekeelset oskussõna „себестоимость“, mille otsetõlge eesti keelde on „omahind“ (Turovskaja 1994, 128) ja mis kindlasti ei ole sama mis „soetusmaksumus“. Kuna autor on jõudnud arusaamale, et „soetusmaksumuse“ täpne vaste inglise keeles on „historical cost“, siis vene keeles see peaks olema „цена приобретения“ (Schedrin 1998, 294) ja mis on ütlasti ka eestikeelse termini „soetusmaksumus“ sõnasõnaline tõlge. Peale selle, venekeelses mõistes kasutatakse sõna „возмещение“ (mitterahalise tasu tähenduses), mille otsetõlge eesti keelde on „kompensatsioon“, „hüvitus“ (Turovskaja 1994, 22). Väga tihti kasutatakse vene keeles seda sõna järgnevas tähenduses – „возмещение ущерба“ ehk eesti keeles „kahju hüvitamine“. Viimast on defineeritud seletavas ärisõnastikus kui

„компенсация в денежной форме за утрату или повреждение, нарушение контракта, гражданское правонарушение или нарушение прав...“ (Schedrin 1998, 170) ehk eesti keeles „rahaline kompensatsioon kaotuse või kahju, lepingu rikkumise, tsiviil õiguserikkumise ja õiguste rikkumise eest...“. On ilmselge, et sõna „возмещение“ tähendab midagi muud ning antud juhul ei sobi. Autori arvates võiks kasutada „возмещение“ asemel väljendit „плата в неденежной форме“, mis edastaks mõiste sisu täpsemalt.

Kui vaadata *IFRS for SME*-s toodud varianti (vt lisa 2), siis on kohe näha, et seal eristatakse kahte soetusmaksumuse tüüpi – üks on vara aspektist vaadatuna ja teine kohustuse aspektist vaadatuna. Kuna RTJ 5 reguleerib materiaalse ja immateriaalse vara kajastamist, siis võtab autor võrdluseks ainult seda poolt, mis käsitleb vara. Ainuke erinevus, millele tasub tähelepanu pöörata, on see, et *IFRS for SME*-s on toodud „makstud raha või raha ekvivalendid“ („the amount of cash or cash equivalents“), RTJ-is on aga tegemist ainult rahaga. Seega võiks RTJ-is toodud mõistet täiendada vastavalt *IFRS for SME*-s toodule.

Terminit „soetusmaksumus“ kasutatakse ja defineeritakse veel mitmes juhendis, kusjuures igas juhendis esitatud variandid erinevad üksteisest. Lisas 3 on toodud termini „soetusmaksumus“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles erinevates RTJ-ides.

Autor soovib juhtida tähelepanu sellele, et RTJ-is 3 toodud mõiste vara käsitlev a punkt erineb RTJ-is 5 toodust. RTJ-is 5 on esitatud „vara omandamise või ehitamise ajal“, RTJ-is 3 aga lihtsalt „vara omandamisel“. RTJ-is 4 on hoopis teine variant – „vara omandamise või töötlemise ajal“, kusjuures inglisekeelne definitsioon vastab eestikeelsele („at the time of its acquisition or processing“) ja venekeelne ei vasta („в момент его приобретения“). RTJ-is 7 on lihtsalt esitatud „vara omandamise ajal“, kuid siinjuures on see erinevus põhjendatud, kuna RTJ 7 reguleerib bioloogiliste varade kajastamist ja järelikult siin ei saagi mitte midagi ehitada. Kõik need erinevused panevad mõtlema, miks erinevates RTJ-ides on erinevad definitsioonid kui RTJ-ide koostamisel on lähtutud *IFRS for SME* ühest ja samast paragrahvist. Autor arvab, et definitsioone peaks ühtlustama, välja arvatud RTJ-i 7 definitsioon.

Järgmine termin mida autor käsitleb on „**amortisatsioon**“ ning selle definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles on toodud tabelis 3.3.3.

Põhimõtteliselt kõigis kolmes keeles toodud definitsioonid vastavad teineteisele. Ainus koht, millel autor soovib peatuda pikemalt, on väljend venekeelses definitsioonis „признание в

расходах“. Autori arvates oleks parem kasutada selle väljendi asemel „*списание в расходы*“, mis oleks vene keeles korrektsem. Samuti, kuna inglisekeelses variandis kasutatakse sõna „*systematic*“, võiks ka eesti- ja venekeelset mõistet täiendada vastavalt väljendiga „süsteemaatiline kandmine kulusse“ ja „*системное списание в расходы*“, kuna see viitab sellele, et kuluks kandmine toimub teatud perioodilisusega, mitte ühekordselt. Autori hinnangul RTJ-is esitatud definitsioonid on võetud otse *IFRS for SME*-st ja vastavad täies mahus *IFRS for SME*-s toodule (vt lisa 2).

Tabel 3.3.3. Termin „amortisatsioon“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles

Termin	Definitsioon	Allikas
Amortisatsioon	vara amortiseeritava osa kandmine kulusse vara kasuliku eluea jooksul	RTJ 5, § 7
<i>Depreciation</i>	<i>the systematic allocation of the depreciable amount of an asset over its useful life</i>	RTJ 5, § 7
<i>Амортизация</i>	<i>признание в расходах амортизируемой величины актива в течение срока его полезного использования</i>	RTJ 5, § 7

Allikas: autori koostatud

Järgnevalt käsitletakse mõiste „**kasulik eluiga**“. Tabelis 3.3.4 on esitatud antud termini definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles.

Tabel 3.3.4. Termin „kasulik eluiga“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles

Termin	Definitsioon	Allikas
Kasulik eluiga	periood, mille jooksul vara ettevõtte poolt tõenäoliselt kasutatakse ; või tooteühikute (või muude sarnaste ühikute) arv, mida ettevõtte antud vara kasutamisest saab	RTJ 5, § 7
<i>Useful life</i>	<i>the period over which an asset is expected to be available for use by an entity; or the number of production units (or other similar units) expected to be obtained from the asset by an entity</i>	RTJ 5, § 7
<i>Срок полезного использования</i>	<i>период времени, в течение которого, как ожидается, актив будет пригоден для использования предприятием; или определенное количество продукции (или других подобных единиц), которое предприятие предполагает получить с помощью данного актива</i>	RTJ 5, § 7

Allikas: autori koostatud

Võrreldes eestikeelset mõistet inglisekeelsega, soovib autor märkida, et inglisekeelses mõistes on kasutatud väljendit „*available for use*“, mille eestikeelne vaste oleks „kasutuskõlblik“, eestikeelses mõistes aga sõna „kasutatakse“. Autori arvates need kaks varianti on sisu poolest erinevad, kuna ese võib olla kasutuskõlbmatu, aga seda võidakse küll kasutada ja vastupidi, ese võib olla kasutuskõlblik, aga seda ei kasutata. Seega on vaja teha parandus ja viia eestikeelne mõiste inglisekeelsega kooskõlla, kuna inglisekeelne variant on absoluutselt identne *IFRS for SME*-s tooduga (vt lisa 2). Autor arvab, et termini definitsioon eesti keeles peab olema järgmine – „periood, mille jooksul vara on ettevõtte poolt tõenäoiselt kasutamiseks kõlblik“.

Venekeelses versioonis on ka kasutatud väljend „*пригоден для использования*“, mida võiks tõlkida eesti keelde kui „kasutamiseks kõlblik“. See omakorda veelkord kinnitab arusaama, millele autor on jõudnud võrreldes omavahel eesti- ja inglisekeelset mõistet.

Viimane mõiste, mida autor käsitleb on „**õiglane väärtus**“. Vastavad definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles on esitatud tabelis 3.3.5.

Tabel 3.3.5. Termin „õiglane väärtus“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles

Termin	Definitsioon	Allikas
Õiglane väärtus	summa, mille eest on võimalik vahetada vara või arveldada kohustust teadlike, huvitatud ja sõltumatute osapoolte vahelises tehingus	RTJ 5, § 7
<i>Fair value</i>	<i>the amount for which an asset could be exchanged or a liability settled in a transaction between knowledgeable, willing and independent parties in an arm's length transaction</i>	RTJ 5, § 7
<i>Справедливая стоимость</i>	<i>сумма, на которую может быть обменен актив или произведен расчет по обязательству в сделке между осведомленными, заинтересованными и независимыми сторонами</i>	RTJ 5, § 7

Allikas: autori koostatud

Võrreldes omavahel eesti- ja inglisekeelset varianti kohe torkab silma see, et viimases on kasutatud väljend „*arm's length transaction*“, mis on ilmselt inglise keeles püsiühend. See tähendab „*transaction in which the buyers and sellers of a product act independently and have no relationship to each other*“ (Investopedia), mis eesti keeles tähendab „tehing, kus ostjad ja toote müüjad käituvad sõltumatult ning nendel ei ole mingeid suhteid üksteisega“. Autori arvates võiks selle osa inglisekeelsest definitsioonist välja jätta, kuna ilma selleta on ka arusaadav, et tehingu osapooled peavad olema sõltumatud („*in a transaction between knowledgeable, willing and*

independent parties“). Vastasel juhul tegemist on tautoloogiaga. Kui pöörduda *IFRS for SME* poole ja vaadata seal toodud mõistet (vt lisa 2), siis võib märkida, et ka seal kasutatakse sama väljendit („*arm's length transaction*“), kuid ei kasutata sõna „*independent*“ („*between knowledgeable, willing parties*“). Seega eespool mainitud arusaam leiab kinnituse, pole vaja kasutada mõlemat, piisab ainult ühest.

Kui võrrelda venekeelset versiooni eestikeelsega, siis siin ei ole mitte mingeid vastuolusid ning mõlemad mõisted on üheselt arusaadavad. Kuna eesti- ja venekeelsed definitsioonid on identsed, siis võrreldes vene- ja inglisekeelset versiooni saab teha samu märkusi, mis olid mainitud eespool.

Analüüsid RTJ-is toodud eesti- ja venekeelset definitsioonid *IFRS for SME*-s tooduga (vt lisa 2) võib väita, et sisu poolest nad ühtivad ja ei teki mitte mingeid vastuolusid. Mõisted on üheselt mõistetavad.

Autor arvab, et tasub juhtida tähelepanu asjaolule, et termin „õiglane väärtus“ kasutatakse ja defineeritakse erinevates juhendites (vt lisa 4). RTJ-ides 3, 4, 5, 7 ja 9 on kõigis kolmes keeles toodud definitsioonid absoluutselt identsed. RTJ-is 10 „Tulu kajastamine“ on eesti- ja inglisekeelsed definitsioonid täpselt samasugused nagu kõikides teistes juhendites aga venekeelne definitsioon natuke erineb. Nimelt väljendi „*в сделке между осведомленными ... сторонами*“ asemel kasutatakse siin „*между хорошо осведомленными, ... сторонами, желающими совершить такую операцию*“, mis eesti keeles on „hästi teadlike, ... osapoolte vahel, mis soovivad teostada sellist tehingut“. Põhimõtteliselt sisu nende erinevuste tõttu ei muutu. Nagu eespool oli juba mainitud, on sõnad „*операция*“ ja „*сделка*“ vene keeles sünonüümid ja antud kontekstis tähendavad üht ja sama asja. Kuid tekib küsimus, miks on antud juhul venekeelne definitsioon teine, kui nii eesti kui ka inglise keeles esitatud definitsioonid ühtivad teistes juhendites tooduga. Autori arvates on see põhjendamatu.

KOKKUVÕTE

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on analüüsida RTJ-ides toodud mõisteid eesti, inglise ja vene keeles selgitamaks välja, kas toodud mõistetes esineb ebatäpsusi ja vastuolusid. Juhul kui ebatäpsused ja vastuolud esinevad, teha ettepanekud, kuidas need võiks kõrvaldada. Peale selle, võrdleb autor RTJ-ides toodud mõisted *IFRS for SME*-s esitatud mõistetega, selgitamaks välja, kas RTJ-ides toodud mõisted vastavad *IFRS for SME*-s toodule.

Eesti majandusarvestuse arengut võib tinglikult jagada kolmeks etapiks: sissejuhatav, süsteemi loomise ja süsteemi arendamise etapp. Sissejuhatavas etapis algas üleminek käsumajanduselt turumajandusele. Sel ajal võeti vastu raamatupidamise põhimääruse, millega loodi baas rahvusvahelistel standarditel põhineva majandusarvestuse süsteemi loomiseks. Pärast Eesti taasiseseisvumist 1991. aastal ja avalduse esitamist ELi astumiseks 1990-ndate aastate keskpaigas algas süsteemi loomise etapp. Eestis hakati tegelema tol ajal kehtinud õigusaktide kooskõlastamisega ELi normdokumentidega. 1994. aastal kiideti heaks raamatupidamise seaduseelnõu, mis jõustus 1995. aastal ning alates aastast 1995 reguleerivad majandusarvestust Eestis RPS ja RTJ-id. RPS-iga loodi õiguslikud alused ja kehtestati põhinõuded rahvusvaheliselt tunnustatud põhimõtetest lähtuva raamatupidamisarvestuse ja –aruandluse korraldamiseks Eestis. Sellisel viisil viis Eesti Vabariik kohalikud reeglid vastavusse rahvusvaheliste arvestuspõhimõtetega. 1. jaanuaril 2003. aastal jõustus uus RPS ja uued juhendid, mille peamiseks tunnuseks sai kindel lähtumine *IFRS*-ist. Seega algas süsteemi arendamise etapp. 2009. aastal ilmus eraldi standard väikeste ja keskmise suurusega ettevõtetele. Kuna enamus Eesti ettevõtetest ongi väikeettevõtted, otsustas juhendeid väljaandev RT viia need kooskõlla *IFRS for SME*-ga.

RT on RPS-i alusel moodustatud sõltumatu komisjon ning selle üheks ülesandeks on anda välja RPS-i selgitavaid ja täpsustavaid raamatupidamisalaseid juhendeid. Kuna kõigil ettevõtetel aruannete koostamisel on kaks võimalust – kas koostada aruandeid vastavuses *IFRS*-iga või Eesti Hea Raamatupidamistavaga, siis juhul, kui ettevõtte valib teise variandi, on talle abiks RTJ-id,

mille eesmärgiks on selgitada RPS-is defineeritud mõisteid ja alusprintsipi. Antud juhendid lähtuvad *IFRS for SME*-st ning on mõeldud eelkõige väiksematele ja keskmise suurusega ettevõtetele. RTJ-id on kättesaadavad kolmes keeles – eesti, inglise ja vene keeles. Ametlik inglisekeelne tõlge ilmus 2006. aastal ning venekeelne tõlge 2013. aastal.

Tekstide tõlkimine ei ole nii lihtne, kui esmapilgul võib tunduda, eriti siis, kui tegemist on erialase kirjandusega. Väga levinud on süntaktilised vead, näiteks vale sõnajärg, mis koos ebakorrekse terminoloogia kasutamisega võib muuta tähendust oluliselt. Probleemid tekivad ka siis, kui tõlkija ei valda piisaval tasemel erialast terminoloogiat. Eesti näitel võib eraldi probleemina välja tuua selle, et siiaaani kasutatakse sotsialismiaegset terminoloogiat, mis ei ole enam aktuaalne. Peale selle, väga levinud on valed otsetõlked võõrkeelest, eriti inglise keelest.

Analüüsi käigus selgus, et RTJ-ide eesti-, inglise-, ja venekeelses versioonis esitatud mõistete tõlgetes esineb mõningaid lahknevusi. Enamasti on need ebaolulised ebatäpsused, kuid teatud juhtudel ka tõsisemad vastuolud, mis tuleks kõrvaldada, võttes kasutusele täpsemad tõlkevariandid.

Autor leiab, et termini „vara“ inglisekeelses definitsioonis kasutatavat sõna „*non-business*“, mis võib olla tõlgendatav mitmeti, peaks asendama sõnaga „*non-profit*“, mis oleks konkreetsem ning eesti- ja venekeelse variandiga rohkem kooskõlas. Termin „käibevara“ inglisekeelses definitsioonis kasutatavat tegusõna „*dispose of*“, mis ei ole piisavalt täpne, tuleks asendada tegusõnaga „*realise*“. Sama termini venekeelses definitsioonis kasutatava tegusõna „*использовать*“ oleks vaja asendada tegusõnaga „*реализовать*“. Lisaks sellele venekeelses definitsioonis esineb keelelisi ebakorrektsusi, väljendi „*предназначенные с целью торговли*“, asemel peaks olema „*предназначенные для использования с целью торговли*“. Autori arvates see, et nii „põhivara“ kui ka „materiaalne põhivara“ on mõlemad tõlgitud vene keelde kui „*основные средства*“ on täiesti vastuvõetamatu. Autor leiab, et vene keeles võiks nimetada „materiaalset põhivara“ kui „*материальные основные средства*“. Mõiste „immateriaalne vara“ venekeelses definitsioonis peaks sõna „*идентифицируемый*“ asemel kasutama väljendit „*отличный от других активов*“, mis edastaks sisu täpsemalt.

Mis puudutab mõistet „kohustus“, siis siin ei tehta vahet terminitel „kohustus“ ja „kohustis“. Tegelikult mõeldakse „kohustuse“ all „kohustist“, sellepärast on autor arvamusel, et

peaks kasutama just terminit „kohustis“, mis samuti vastab nii inglise- kui ka venekeelsele variandile.

Termini „omakapital“ eestikeelses definitsioonis võiks teha täpsustus – „aruande“ asemel kasutada „finantsaruannet“ ning venekeelses definitsioonis on hoopis kasutusel vale termin – „*отчетность*“, mis tuleks vahetada „*отчет*“ vastu, veel täpsem sõnastus oleks „*финансовый отчет*“. Samuti autor leiab, et venekeelset terminit „*капитал*“ peaks ka täpsustama ja kasutama „*собственный капитал*“.

Põhimõistete „tulud“ ja „kulud“ aga ka põhimõiste „kasum (kahjum)“ tõlgetes ei avastatud mitte mingeid märkimisväärsed vastuolusid, mis mõjutaksid mõistmist ja tõlgendamist olulisel määral. Seega autor leiab, et siin ei ole parandused hädavajalikud.

Mõiste „soetusmaksumus“ juures tasub kindlasti pöörata tähelepanu sellele, et terminid ise nii inglise kui ka vene keeles on sobimatud. Inglise keeles peaks kasutama „*historical cost*“ ja vene keeles „*цена приобретения*“. Samuti arvab autor, et venekeelses definitsioonis kasutatava sõna „*возмещение*“ all mõeldakse siin hoopis midagi muud, kui selle sõna tegelik tähendus. Seega peaks asendama seda väljendiga „*плата в неденежной форме*“. Peale selle, võib märkida, et antud termin on defineeritud erinevates juhendites erineval viisil ning autori arvates võivad need erinevused mõjutada termini tõlgendamist.

Autor leiab, et mõiste „amortisatsioon“ venekeelses definitsioonis kasutatav väljend „*признание в расходах*“ on keeleliselt ebakorrekne ja seetõttu peaks vahetama selle väljendi „*списание в расходы*“ vastu. Peale selle, kuna inglisekeelses definitsioonis kasutatakse sõna „*systematic*“ võiks ka eesti ja vene keeles esitatud definitsioone täiendada ja seega täpsustada, kuna tõepoolest kuluks kandmine toimub teatud perioodilisusega, mitte ühekordselt.

Veel üheks tähtsaks tähelepanekuks on see, et termini „kasulik eluiga“ eestikeelses definitsioonis kasutatakse sõna „kasutatakse“, aga inglise ja vene keeles vastavalt „*available for use*“ ja „*пригоден для использования*“. Autor arvab, et seda, mis on kasutamiseks kõlblik, võib mitte kasutada ja vastupidi, see, mis ei ole enam kasutamiseks kõlblik, võib mingil viisil rakenduse leida. Sisu on erinev, mistõttu peaks mõisted kooskõlastama.

VIIDATUD ALLIKAD

- Alver, J. (2001a). Majandusterminoloogiast, tõlkimisest ja raamatupidamisest. – *Raamatupidamisuudised*, nr 2, lk 14 -19.
- Alver, J. (2001b). Rahvusvaheliste arvestusstandardite (IAS) eesti keelde tõlkimisega seonduvad probleemid. – *Raamatupidamisuudised*, nr 8, lk 14 -18.
- Alver, J. (2001c). Kõne- ja kirjakeelest raamatupidamisest. - *Raamatupidamisuudised*, nr 6, lk 31 – 38
- Alver, J. (2002). Mõningaid ääremärkusi Eesti raamatupidamise seaduse kohta. - *Raamatupidamisuudised*, nr 2, lk 39 – 42
- Alver, J., Alver, L. (2009) Development of Accounting and Implementation of International Financial Reporting Standards in Estonia. – *Accounting Reform in Transition and Developing Economies*. ed. McGee R. W. New York: Springer, pp. 101 - 113
- Alver, J., Alver, L. (2011a). Majandusarvestus ja rahandus I (A-L): Leksikon. Tallinn: Deebet.
- Alver, J., Alver, L. (2011b). Majandusarvestus ja rahandus II (M-Y): Leksikon. Tallinn: Deebet.
- Alver, L., Alver, J., Talpas, L. (2014). Implementation of *IFRSs* and *IFRS for SMEs*: the case of Estonia. – *Accounting & Management Information Systems*. Vol. 13., no. 2., pp. 236 - 258
- Anikin, A. V. (1981). Anglo-russkiy ekonomitšeskiy slovar. English-Russian Economic Dictionary. 2 dop izd. Moskva: Russkiy jazyk
- Arm's length transaction. Investopedia
<http://www.investopedia.com/terms/a/armlength.asp>
- Bailey, D., Alver, J., Mackevicius, J., Paupa, V. (1995). Accounting law reform in the Baltic States: the initial steps. – *The European Accounting Review*. Vol. 4., no. 4., pp. 685 - 711
- Baskerville, R. (2011). 109 Voices: Translation Issues for accounting standards in the EU.
<http://www.iasplus.com/en/binary/nz/1108nzbaskervillelecture.pdf> (07.04.2015)
- Borisov, A. B. (2007). Bolšoi ekonomitšeskiy slovar. 2. dop izd. Moskva: Knižniy mir (vene keeles)

- Collin, P. H. (1991). Dictionary of Banking and Finance. Teddington: Peter Collin Publishing
- Evans, L. (2004). Language, translation and the problem of international accounting communication. - *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. Vol. 17., no. 2., pp. 210 – 248
- Greener, M. (1994). The Penguin Business Dictionary. London: Penguin Books
- Haldma, T. (2003). Harmonization of Estonian Accounting System with the European Framework. – *Eesti majanduspoliitika teel Euroopa Liitu*. Tallinn: Mattimar, lk 501 – 510 <http://mattimar.ee/publikatsioonid/majanduspoliitika/2003/2003.pdf>
- Haldma, T. (2004). Development on the Estonian Accounting System: a phased approach. – *Majandusarvestuse aktuaalse probleemid äri- ja avalikus sektoris*, 23. aprill 2004. Tallinn: Tallinna Tehnikaülikool, lk 35 – 47
- Haldma, T., Lääts, K. (2012). Accounting tradition in Estonia: The reflection of accounting changes in the dynamic context. – *EAA newsletter*. Vol.1., pp. 16 – 19 <http://www.eaa-online.org/userfiles/file/9%20-%20Accounting%20Research%20in%20Estonia%20-%20Feb%202012.pdf>
- IFRS for SMEs*. IFRS Foundation
<http://eIFRS.iasb.org/eIFRS/sme/en/IFRSforSMEs2009.pdf> (03.11. 2014)
- Järve, V. (2006). Raamatupidamise seadusloome arengust Eestis. – *Arvestus, maksud ja auditeerimine*, 26. – 27. oktoober 2006. Tallinn: Tallinna Tehnikaülikool, lk. 262 - 264
- Kettunen, J. (2011). Translation of IFRS Standards into Local Languages: Understanding Problematics of Translation. <http://www.lse.ac.uk/accounting/pdf/Kettunen.pdf> (07.04.2015)
- Kivilo, M., Org, A., Randveer, M. (2004) Suur eesti-inglise majandussõnaraamat. Estonian-English Dictionary of Economics. Tallinn: TEA Kirjastus
- Mereste, U. (2003a). Majandusleksikon I (A-M). Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastuse AS
- Mereste, U. (2003b). Majandusleksikon I (N-Y). Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastuse AS
- Raamatupidamise Toimkond.
<http://easb.ee/?lang=ee> (08.10.2014)
- Raamatupidamise Toimkonna töökord. Vabariigi Valitsuse määrus 28.01.2003.a – RT I 2003, 12, 61
- Raeste, E. (2003). Eesti-vene majandussõnastik. Estonsko-russkiy ekonomitšeskiy slovar. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus

- Raizberg, B. A., Lozovski, L. Š., Starodubtseva, E. B. (1996). *Sovremenniy ekonomitšeskiy slovar*. Moskva: Infra-M
- RTJ 0 Eessõna Raamatupidamise Toimkonna juhenditele (muudetud 2011). Raamatupidamise Toimkonna otsus 30.12.2011 – RT III 10.01.2012, 5
- RTJ 1 Raamatupidamise aastaaruande koostamise üldpõhimõtted (muudetud 2011). Raamatupidamise Toimkonna otsus 30.12.2011 – RT III 10.01.2012, 5
- RTJ 2 Nõuded informatsiooni esitusviisile raamatupidamise aastaaruandes (muudetud 2011). Raamatupidamise Toimkonna otsus 30.12.2011 – RT III 10.01.2012, 5
- RTJ 3 Finantsinstruendid (muudetud 2011). Raamatupidamise Toimkonna otsus 30.12.2011 – RT III 10.01.2012, 5
- RTJ 4 Varud (muudetud 2011). Raamatupidamise Toimkonna otsus 30.12.2011 – RT III 10.01.2012, 5
- RTJ 5 Materiaalne ja immateriaalne põhivara (muudetud 2011). Raamatupidamise Toimkonna otsus 30.12.2011 – RT III 10.01.2012, 5
- RTJ 7 Bioloogilised varad (muudetud 2011). Raamatupidamise Toimkonna otsus 30.12.2011 – RT III 10.01.2012, 5
- RTJ 9 Rendiarvestus (muudetud 2011). Raamatupidamise Toimkonna otsus 30.12.2011 – RT III 10.01.2012, 5
- RTJ 10 Tulu kajastamine (muudetud 2011). Raamatupidamise Toimkonna otsus 30.12.2011 – RT III 10.01.2012, 5
- Schedrin, A. V., Kritšigina, N. N., Ostrovskaja, E. P. (1998). *Biznes: Tolkoviy slovar: anglo-russkiy*. Moskva: Infra-M
- Tikk, J. (2010). The internationalization of the Estonian Accounting System. – *Annals of the University of Petrosani, Economics*. Vol. 10., no. 2., pp. 341 - 352
- Toots, A., Alver, J. (2008). *Dictionary of Accounting Terms*. Tallinn: Deebet
- Turovskaja, I. (1994). *Russko-anglo-estonskiy biznes-slovar. Russian-English-Estonian Business-Dictionary*. Vene-inglise-eesti ärikeelee sõnaraamat. Tallinn: AS Ingri
- Vabariigi Valitsuse 12. veebruari 1993. a korraldus. Vabariigi Valitsuse korraldus 12.02.1993. a – RT, 1993, 9, 147.
- Vilu, A. (2003). Uus raamatupidamise seadus ja uued juhendid. – *Maksuviidad: Äripäeva raamat*, lk. 37 - 45

Vilu, A. (2013). Quo Vadis, raamatupidamisarvestus? – *Raamatupidamisuudised*, nr 7, lk 14-18.

Zhu, P. (2012). Translation Problems in Global Business and Their Counter-measures. - *Journal for Global Business Education*. Vol. 12., pp. 11 – 24

SUMMARY

COMPARATIVE ANALYSIS OF TERMS REPRESENTED IN ACCOUNTING STANDARDS BOARD GUIDELINES AND THEIR TRANSLATIONS TO RUSSIAN AND ENGLISH

Olga Pliškina

Professional terminology is very important as theory and regulations, applied in practice, are built on top of them, thus explaining the importance of correct terminology.

Estonia is a multicultural state. Besides, it is an EU member that has strong economical bonds with other members as well as third-party states. Due to this fact there is a need for regulations translation to other languages (mainly English). Problems sometimes occur during the translation - slight inaccuracies and inconsistencies result in minor interpretation mistakes which can end up with translation mistakes radically changing the original meaning.

The aim of the present thesis lies in comparing and analysing the terminology represented in Estonian, Russian and English versions of Accounting Standards Board Guidelines (ASBG) in order to find any inaccuracies, inconsistencies or mistakes in the translations and, if those exist, propose a solution to correct them. Moreover, as ASBG terminology is based on International Financial and Reporting Standards for Small and Medium-Sized Entities (IFRS for SME), an additional need is to compare ASBG terms with those used in IFRS for SME to determine whether ASBG terms correspond to the primary source.

The first chapter gives an overview of the Estonian accounting system development. In 1991 Accounting Statute came into force, which laid the groundwork for creating an accounting system based on international standards. In 1995 the first Accounting Act has come into effect and since then accounting has been regulated by law and ASBG. In 2003 new Accounting Act

and updated ASBG were introduced, primary feature of which was using IFRS as a reference and guidance. In 2009 International Accounting Standard Board has issued a separate standard for Small and Medium-Sized Entities. As a vast majority of Estonian businesses fall under this definition, Estonian Accounting Standard Board has decided to change ASBG and to bring it into the line with IFRS for SME.

The second chapter introduces possible translation problems, their causes and ways of avoiding them. Syntactic mistakes, e.g., wrong word order, are very common. Moreover, translator's insufficient knowledge of professional terminology affects the translation quality. Particularly, Estonia is characterized by the use of an outdated terminology of the socialist era, as well as direct translations from a foreign language.

The third chapter contains a comparative analysis of ASBG terms, author's evaluation of translation, possible solutions to correct inaccuracies and contradictions. The research has shown that there are some discrepancies in translation of terms. Mostly, these are only minor inaccuracies, though in some cases there are serious discrepancies that need to be corrected by replacing the old translation with a more accurate version. The following concepts turned out to be quite problematic: *asset*, *liability*, *equity*, *cost*, *depreciation* and *useful life*.

LISAD

Lisa 1. IFRS for SME-s esitatud bilansimõisted

Termin ja selle definitsioon	Allikas
<i>An asset is a resource controlled by the entity as a result of past events and from which future economic benefits are expected to flow to the entity.</i>	<i>IFRS for SME 2.15</i>
<i>An entity shall classify an asset as current when: a) it expects to realise the asset, or intends to sell or consume it, in the entity's normal operating cycle; b) it holds the asset primarily for the purpose of trading; c) it expects to realise the asset within twelve months after the reporting date; or d) the asset is cash or a cash equivalent, unless it is restricted from being exchanged or used to settle a liability for at least twelve months after the reporting date.</i>	<i>IFRS for SME 4.5</i>
<i>Property, plant and equipment are tangible assets that: a) are held for use in the production or supply of goods or services, for rental to others, or for administrative purposes, and b) are expected to be used during more than one period</i>	<i>IFRS for SME 17.2</i>
<i>An intangible asset is an identifiable non-monetary asset without physical substance.</i>	<i>IFRS for SME 18.2</i>
<i>A liability is a present obligation of the entity arising from past events, the settlement of which is expected to result in an outflow from the entity of resources embodying economic benefits.</i>	<i>IFRS for SME 2.15</i>
<i>An entity shall classify a liability as current when: a) it expects to settle liability in the entity's normal operating cycle; b) it holds the liability primarily for the purpose of trading; c) the liability is due to be settled within twelve months after the reporting date; or d) the entity does not have an unconditional right to defer settlement of the liability for at least twelve months after reporting date</i>	<i>IFRS for SME 4.7</i>
<i>Equity is the residual interest in the assets of the entity after deducting all its liabilities.</i>	<i>IFRS for SME 2.15</i>

Allikas: autori koostatud

Lisa 2. IFRS for SME-s esitatud kasumiaruande ja teised mõisted

Termin ja selle definitsioon	Allikas
Income is increases in economic benefits during the reporting period in the form of inflows or enhancements of assets or decreases of liabilities that result in increases in equity, other than those relating to contributions from equity investors.	IFRS for SME 2.23
Expenses are decreases in economic benefits during the reporting period in the form of outflows or depletions of assets or incurrences of liabilities that result in decreases in equity, other than those relating to distributions to equity investors.	IFRS for SME 2.23
Performance is the relationship of the income and expenses of an entity during a reporting period.	IFRS for SME 2.23
For assets, historical cost is the amount of cash or cash equivalents paid or the fair value of the consideration given to acquire the asset at the time of its acquisition. For liabilities, historical cost is the amount of proceeds of cash or cash equivalents received or the fair value of non-cash assets received in exchange for the obligation at the time the obligation is incurred, or in some circumstances (for example, income tax) the amounts of cash or cash equivalents expected to be paid to settle the liability in the normal course of business.	IFRS for SME 2.34
Depreciation is the systematic allocation of the depreciable amount of an asset over its useful life.	IFRS for SME terminite sõnastik
Useful life is the period over which an asset is expected to be available for use by an entity or the number of production or similar units expected to be obtained from the asset by an entity.	IFRS for SME terminite sõnastik
Fair value is the amount for which an asset could be exchanged, or a liability settled, between knowledgeable, willing parties in an arm's length transaction.	IFRS for SME 2.34

Allikas: autori koostatud

Lisa 3. Termini „soetusmaksumus“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles

Termin	Definitsioon	Allikas
Soetusmaksumus	<i>(a) vara omandamisel selle eest makstud raha või mitterahalise tasu õiglane väärtus; ja (b) kohustuse võtmisel selle eest saadud raha või mitterahalise tasu õiglane väärtus</i>	RTJ 3, § 6
Cost	<i>(a) the fair value of cash or non-monetary consideration paid to acquire an asset at the time of its acquisition; and (b) the fair value of cash or non-monetary consideration received upon assuming an obligation</i>	
Себестоимость	<i>(a) денежная сумма или справедливая стоимость возмещения, переданная за актив при его приобретении; и (b) денежная сумма или справедливая стоимость возмещения, полученная за обязательство при взятии его на себя</i>	
Soetusmaksumus	<i>vara omandamise või töötlemise ajal vara eest makstud raha või üleantud mitterahalise tasu õiglane väärtus</i>	RTJ 4, § 6
Cost	<i>either cash or the fair value of non-monetary consideration given to acquire an asset at the time of its acquisition or processing</i>	
Себестоимость	<i>сумма уплаченных за актив денежных средств или справедливая стоимость неденежных активов, переданных за актив во время его приобретения</i>	
Soetusmaksumus	<i>vara omandamise ajal vara eest makstud raha või üleantud mitterahalise tasu õiglane väärtus</i>	RTJ 7, § 6
Cost	<i>the amount of cash paid or the fair value of other consideration given to acquire assets at the time of their acquisition</i>	
Себестоимость	<i>уплаченная за актив сумма денежных средств или справедливая стоимость возмещения, переданного для приобретения актива в момент его приобретения</i>	

Allikas: autori koostatud

Lisa 4. Termin „õiglane väärtus“ definitsioonid eesti, inglise ja vene keeles

Termin	Definitsioon	Allikas
Õiglane väärtus	summa, mille eest on võimalik vahetada vara või arveldada kohustust teadlike, huvitatud ja sõltumatute osapoolte vahelises tehingus	
<i>Fair value</i>	<i>the amount for which an asset could be exchanged or a liability settled in a transaction between knowledgeable, willing and independent parties in an arm's length transaction</i>	RTJ 3, § 6; RTJ 4, § 6; RTJ 7, § 6; RTJ 9, § 6
<i>Справедливая стоимость</i>	<i>сумма, на которую может быть обменян актив или произведён расчёт по обязательству в сделке между осведомлёнными, заинтересованными и независимыми сторонами</i>	
Õiglane väärtus	summa, mille eest on võimalik vahetada vara teadlike, huvitatud ja sõltumatute osapoolte vahelises tehingus	
<i>Fair value</i>	<i>the amount for which an asset could be exchanged between knowledgeable, willing and independent parties in an arm's length transaction</i>	RTJ 10, § 9
<i>Справедливая стоимость</i>	<i>сумма, на которую может быть обменян актив или произведён расчёт по обязательству между хорошо осведомлёнными, заинтересованными и независимыми сторонами, желающими совершить такую операцию</i>	

Allikas: autori koostatud